

 **laiškai
lietuviams**

FEBRUARY 1990 VASARIS

SUSIRAŠINĖJIMAS, TRUNKAS KETURIASDEŠIMT METŲ	37	Danutė Bindokienė
ANTRASIS KRISTAUS ATĖJIMAS	42	Sesuo Ona Mikailaitė
ŽEMĖ LIETUVOS	47	Sesuo Genė Rimkaitė
KANKINĖS VASARIO ŠEŠIOLIKTSIOS ŠVENTAS ŽODIS	48	Vytautas Kasniūnas
KĄ KRIKŠČIONIŲ IR ŽYDŲ BIBLIJOS SAKO APIE DIEVĄ	50	Aldona Zailskaitė
NEMURMĖKIME	52	Chiara Lubich
DIEVAS AR STABAI?	53	Kun. Jonas
KUR DINGO VELNIAI	61	Nina Gailiūnienė
KNYGOS	64	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	65	Gediminas Vakarīs
KALBA	69	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	70	Red.
ŠYPSULIAI	71	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	71	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas Onos Pajedaitės nuotraukomis iš Lietuvos.

Viršelio piešinys — Ados Sutkuvienės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-54G) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1990 / VASARIS - FEBRUARY / VOLUME XLI, NO. 2

SUSIRAŠINĖJIMAS, TRUNKĄS KETURIASDEŠIMT METŲ

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Buvo laikai, kuomet vienintelis susižinojimo būdas tarp artimų, bet toli vieni nuo kitų gyvenančių žmonių buvo laiškai. Gauti iš kur nors laišką buvo didžiausia šventė. Laiškais keliavo džiaugsmas ir liūdesys; geros žinios ir blogos naujienos. Laiškuose užgimdavo meilė ir pasipildavo juodas nusivylimas. Didžiųjų žmonių laiškai, surinkti ir išspausdinti storose knygose, tebežavi mus šiandien savo minčių gilumu, jausmų ryškumu ir žodžių deriniais.

Tačiau paskutinėje dvidešimtojo amžiaus dekadėje, į kurią neseniai įžengėme, laiškų rašymas beveik “išėjęs iš mados”. Pašėlęs mūsų kasdienybės tempas ir tarpusavio susižinojimo priemonių gausumas bei prieinamumas asmeniškų laiškų rašymą nustūmė kažkur šalia arkliais traukiamo vežimo: smagu juo pasivažinėti, kai turime per daug laiko, kai norime paatostogauti, bet, gink Dieve, arkliais nevažiuotume, kai reikia kur nors skubiai nuvykti.

O tačiau ir šiandien turime ištikimo, intensyvaus, nuolatinio laiškų rašymo pavyzdį. Iš tikrųjų tas susirašinėjimas vyksta jau lygiai 40 metų ir ne su vienu ar keliais atskirais individualiais, o su dideliu skaičiumi lietuvių — pirmiausia svetimuose kraštuose gyvenančių.

Tiesa, labai dažnai tų “laiškų” rašytojai nesulaukia jokio atsakymo, bet vis ištikimai siunčia ir siunčia “laiškus” kas mėnesį, metai iš metų.

Dabar jau turbūt visiems aišku, kur suka šio straipsnio mintys, kad kalbama ne apie privačių asmenų korespondenciją, bet apie “Tėvų jėzuitų leidiamą religinės ir tautinės kultūros mėnesinį žurnalą” — *Laiškus lietuviams*.

O. Pajedaitės nuotr. 1989

Šį mėnesį kaip tik sueina lygiai 40 metų nuo pirmojo *Laiškai lietuvims* numerio pasirodymo. Kukli tai buvo pradžia. Ją gerai prisimenu, kai pats naujojo leidinuko redaktorius kun. Juozas Vaišnys, tuometinis mūsų tikybos mokytojas Čikagos aukštesniojoje lituanistikos mokykloje, atnešė į klasę ir mokiniams padalino po nedidelį — vos aštuonių puslapių — laikraštėlį, pavadintą *Laiškais lietuvims*. Tai buvo 1950 m. vasario mėnesį.

Nebeatsimenu, ką naujojo žurnalo redaktorius mums tuomet kalbėjo, bet tie, kurie atidžiau pavertėme *Laiškų lietuvims* puslapius, perskaitėme: “Šių laiškų tikslas — užmegzti ryšius su visame pasaulyje išblaškytais lietuviais, padėti jiems geriau orientuotis naujose aplinkybėse ir lengviau išrišti įvairias religines-dorines problemas. “Laiškai lietuvims” stengsis būti tokie, kurių jūs norite, todėl laukiame pageidavimų. Laiškai yra rašomi ne tik tam, kad kiti skaitytų, bet laukiama ir juos ir atsakymo. Tad, gavęs šiuos laiškus, brangusis lietuvi, atidžiai perskaityk ir siųsk mums atsakymą: kokį įspūdį jie Tau padarė, kas labiausiai patiko, kas nepatiko, ko pageidautum kituose laiškuose”.

Supratome, kad mūsų rankose yra ne eilinis “naujagimis” (visai “nuogutis” — net viršelių neturėjo), kurio pats pavadinimas “Laiškai...” sukėlė susidomėjimą ir norą paskaityti. Ne vienam tuoj pasidarė smalsu sužinoti, kaip atsirado toks neįprastas pavadinimas. Aš manau, kad ir dabar toks klausimas iškyla. Pavadinimo parinkimą paaiškina pats redaktorius kun. J. Vaišnys (1975 m. Nr. 2, psl. 39):

“Kai kas stebėjosi tokio vardo parinkimu — juk, sakė, neįprasta “laiškų” vardu vadinti laikraštį ar žurnalą. Bet mes manėme ir tebemanome, kad šis vardas žurnalui labai tinka. Taip pat ir kitomis kalbomis eina arba ejo leidinių, pavadintų šiuo vardu. Pagaliau ir dalis Apreiškimo-Šv. Rašto yra pavadinta laiškais — tai

Povilo ir kitų apaštalų laiškai. Užtat tikrai neaišku, kuo šis vardas žurnalui mažiau tiktų, pvz., už “Židinio” ar “Aidų” vardus. Atrodo, kad “Laiškai” yra tinkamesnis, konkretesnis ir tiksliau išreiškias žurnalo paskirtį žodis. Žinoma, pasirinkus šį vardą, nėra būtina, kad visi straipsniai būtų parašyti laiško forma. Nesvarbu, kokia forma tie straipsniai bus parašyti, mes juos siuntinėjame, kaip laiškus, įvairiuose kraštuose gyvenantiems lietuviams”.

Antrasis *Laiškų lietuvims* numeris jau buvo dvigubai storesnis — 16 puslapių, o po poros metų (1952) žurnalas buvo apsiaustas kietesnio popieriaus viršeliais ir padidintas iki 24 puslapių. Nuo 1962 m. *Laiškai lietuvims* pastoviai turi 36 puslapius, iliustruoti mūsų dailininkų kūriniais, fotografijomis užsklandomis ir vinjetėmis.

Tačiau žurnalo išvaizda nėra tiek svarbi, kiek jo turinys. Nesvarbu kaip keitėsi viršelio spalvos ar piešiniai, skyrių pavadinimai, puslapių skaičius arba net spausdinimo būdas (pvz., nuo pereitų metų pradžios *L.L.* renkami ir laužomi kompiuteriu, o ne švinu), pagrindinis jo tikslas visuomet pasiliko tas pats: “Padėti po pasaulį išblaškytiems lietuviams lengviau susiorientuoti, sprendžiant religines bei tautines problemas. Visuomet stengėmės ir tebesistengiame, kad kiekvienam padėtų pažinti tiesą, paskatintų siekti gėrio ir duotų progų pasigėrėti grožiu”.

Dešimtmečio sukakties proga redaktorius vėl stipriai pabrėžė žurnalo pagrindines mintis, kad “Laiškai lietuvims” visuomet stengėsi drąsiai kovoti prieš visokias negeroves, nesvarbu ar jos pasireikštų lietuvių, ar katalikų bendruomenėje... Kartais mes paliečiame žaizdas ne tam, kad skaudintume, bet tik tam, kad gydytume, kaip teisingai paminėjo kai kurie mūsų bendradarbiai sveikinimo laiškuose šio dešimtmečio proga. Žinoma, tokiu keliu einant, sutinkama daug priešų, bet mes jų nebi-

jome, nes žinome, kad priešų neturi tik tas, kas neturi principų”.

Nuo pat žurnalo pasirodymo pradžios yra įvesti įvairūs skyriai, mažai tepasikeitę per 40 m.: *Šeimą, Jaunimas, Knygos, Tėvynėje, Kalba, Filmai, Atgarsiai*, o paskutiniaisiais metais ir linksmesnis — *Šypsulių* skyrius.

Galbūt vienas naudingiausių skyrių yra “Kalba”. Šis skyrius, vedamas paties redaktoriaus J. Vaišnio, nuolat aštriai kovoja su įvairiomis, per dažnai pasitaikančiomis, lietuvių kalbos klaidomis ne tik šnekamojoje, bet ir spausdintoje kalboje. Skyriuje nėra ilgų mokslinių straipsnių, kuriais eilinis skaitytojas nelabai domisi, o grynai praktiški patarimai kalbiniais reikalais. Čia galima sužinoti, kurie žodžiai ar posakiai nevartotini, kodėl jie netinka lietuvių kalbai, kaip juos pakeisti tinkamesniais, tikrai lietuviškais.

Jeigu kas nuoširdžiai ir sąžiningai šiuos “Kalbos” skyriaus patarimus nuo pat pradžios skaitė ir stengėsi savo kasdienybėje įgyvendinti, tai to lietuvių kalba yra švari ir taisyklinga. Galbūt redaktorius turėtų išspausdinti tam tikrus egzaminų klausimus uoliesiems kalbos skyriaus sekėjams, o paskui patikrinęs egzaminų rezultatus, iškilmingai įteikti, (pvz., *L.L.* metinėje šventėje) atitinkamus lietuvių kalbos žinovo pažymėjimus.

Dabar grįžkime ir kiek stabtelėkime prie *Laiškų lietuviams* redaktoriaus. Nors kiekviename numeryje pažymėta, kad žurnalas redaguojamas ne tik redaktoriaus, bet ir redakcijos narių būrio, vis dėlto pagrindinis bei “juodžiausias” redagavimo darbas spaudžia vieno žmogaus pečius. Nuo pat pirmojo *L.L.* numerio (tik su šešerių metų pertrauka) žurnalą redaguoja kun. Juozas Vaišnys.

Nuo 1963 m. rudens, T. Vaišniui išvykus į Kanadą, redakcijos darbą perėmė kun. Kęstutis Trimakas, kuris savo redagavimo pradžioje pažymėjo žurnalo krypties gaires: lietuviai, Kristus ir modernieji laikai.

Tačiau, kai po šešerių metų T. Trimakas (dėl psichologijos studijų) atsisakė redaktoriavimo, į *L.L.* redagavimo pareigas vėl grįžo J. Vaišnys ir šį darbą tęsia iki dabar.

Kiti redakcijos nariai nuolat keitėsi ir tebesikeičia. Aš pati jiems priklausau jau trisdešimt metų (nuo 1970). Kai anuomet mūsų tikybos mokytojas brukte įbruko į rankas naują, kuklų žurnaliuką, tikrai nė sapnuote nesapnavau, kad kada nors ir pati būsiu įrašyta jo redakcijos narių eilėse — ir dar tiek metų!

Nuo pat pradžios *L.L.* skelbė ir skelbia, kad spausdinami straipsniai nebūtinai atstovauja redakcijos nuomonei, nes buvo stengiamasi išklausti ir “kitą pusę”, sukelti diskusijas, išsiaiškinti vieną kitą keblesnę problemą ar klausimą. Šis redakcijos užmojis kai kada sukeldavo ir nemažų “audrų” lietuviškosios išeivijos vandenyse. Vie-niems skaitytojams užkliūdavo per atvirai nagrinėjamos šeimos arba jaunimo proble-mos (“kaip galima katalikiškame žurnale kalbėti apie tokius dalykus”), kiti piktinosi, kad redaktorius prie kiekvieno dabartinės Lietuvos paminėjimo nerašydavo “okupuota”, o *Tėvynės* skyriuje retkarčiais pasirodydavo ir pozityvių žinių apie tenykščių lietuvių pasiekimus. Už tokius “nusikaltimus” ne tik redaktorius, bet ir redakcijos nariai buvo nudažomi “raudona” spalva.

Žinoma, nuo pat pradžios *L.L.* turi *Atgarsių* skyrių. Skaitytojai buvo ir yra kviečiami rašyti, reikšti savo pageidavimus, mintis, nuomones. Pagaliau ir pats žurnalo pavadinimas prašyte prašosi atsakymo, atgarsio. Kaip galima tik gauti “laiškus”, jais džiaugtis, skaityti, bet niekuomet neparašyti atsakymo? Deja, “tylinčioji dauguma” beveik niekuomet neatsiliepia, ir *Atgarsiai* per dažnai nepasirodo žurnalo puslapiuose. Dialogas tarp žurnalo ir skaitytojų dažniausiai atsiranda tada, kai vienas kitas straipsnis, mintis ar tema netikėtai “užmi-na” kam nors ant skaudamos ambicijos ar priešingos nuomonės.

Kaip ir dauguma išeivijos spaudos, *L.L.* dažnai nusiskundžia tinkamos medžiagos stoka. Čia redaktoriui tenka tikrai vikriai suktis, kad galėtų užpildyti puslapius — ne tik šiaip sau užpildyti, bet sutelkti vertingų straipsnių, kurių pripratę laukti ir tikėtis *L.L.* skaitytojai.

I pagalbą ateina kasmetiniai straipsnių konkursai, skelbiami ne tik suaugusiems, bet ir jaunimui. Kasmet konkurse dalyvauja apie 30 asmenų, o straipsnius vertina kasmet vis kita komisija, sukviesta redaktoriaus. Premijos laimėtojams įteikiamos metinėje *L.L.* šventėje, kurios ruošimu taip pat rūpinasi red. T. Vaišnys. Nors už konkursinius rašinius skiriama nemažai premijų (bent po penkias jaunimo ir suaugusių grupei), dosnių mecenatų nesunkiai atsiranda. Atrodo, kad tuo skaitytojai stengiasi parodyti savo palankumą ir pritarimą žurnalui. Čia būtinai reikia pridurti, kad savo lojalumą *L.L.* akivaizdžiai parodo visi, kurie su žurnalu turi ryšį: skaitytojai, redakcijos nariai ir ypač administracija, kurios nelengvą naštą ilgus ilgus metus sumaniai ir rūpestingai neša Aleksandra Likanderienė. Jos pastangų dėka red. T. Vaišniui bent nereikia rūpintis žurnalo administraciniais reikalais.

Nors žurnalas buvo ir yra visų pirma skiriamas išeivijos lietuviams, bet visą laiką juo gyvai domėtasi ir tėvynėje. Vienokiu ar kitokiu būdu *L.L.* prasmukdavo pro geležinę uždangą ir buvo tapę vienu žinomiausių išeivijos lietuvių periodiniu leidiniu. Žinoma, nušvitus Lietuvos Atgimimo aušrai, *L.L.* jau visai viešai keliauja į tėvynę, tiesdami dar vieną stiprų tiltą tarp išeivijoje ir ten gyvenančių tautiečių.

Keturiasdešimt metų — gražus laiko tarpas. Taigi žurnalą jau galima laikyti „subrendusiu“, rimtai įstojusiu į savo vėžes. Jo redaktorius kartais skundžiasi nuovargiu, medžiagos trūkumu, spausdinimo rūpesčių našta. Daug metų spausdintas Marijos Nekalto Prasidėjimo seselių spaustuvėje

Tryškių varpinė Papilės raj.
O. Pajedaitės nuotr. 1989

Putname, žurnalas 1989 m. perkeltas į Čikagą. Dabar rinkimo ir laužymo darbą su kompiuteriu atlieka „Kovas Desktop Publishing“, o spausdinimą — „Draugo“ spaustuvė.

Tačiau dideli bei svarbūs darbai neatliekami be rūpesčių ir pastangų. Iki šiol visokios kliūtys buvo įveiktos, bus jos nugaltos ir ateityje. Reikia tik palinkėti redaktoriui Tėvui Vaišniui ištvermės, kantrybės ir sveikatos, o *Laiškams lietuviams*, bežengiantiems į penkiasdešimtąjį dešimtmetį, toliau džiuginti tautiečius — išeivijoje ir tėvynėje — savo nuolatiniu apsilankymu.

ANTRASIS KRISTAUS ATĖJIMAS: jo įvaizdžiai, ženklai ir jų reikšmė

ONA MIKAILAIČĖ

Apie Antrąjį Kristaus Atėjimą nemažai kalbama pastaruoju metu. Gal dėl to, kad artėjame prie XX-jo amžiaus bei antrojo pokristinio tūkstantmečio pabaigos. Stebime ir stebimės neįtikėtinais pasauliniais įvykiais. Jaučiamas stiprus žmonių lūkestis kažko nepaprasto, ieškojimas laiko ženklų, kurie duotų raktą atrakinti ateities duris. Štai vienas populiarius amerikiečių katalikų laikraštis, *The Sunday Visitor*, visą numerį paskyrė klausimui: Ar pabaiga čia pat?

Idomu, kad šio dešimtmečio pradžioje iš Lietuvos gautos giesmės taip pat užsimeina apie Antrąjį Kristaus Atėjimą. Štai giesmė “Kristui Karaliui” turi tokią atkartotinę:

*Ateik valdyti mus, Karaliau Kristau,
Atnešk palaimos ir taikos laikus;
Iš vargo ir klaidų padėk išbristi,
Išpuošk tiesa ir meile mūsų takus.*

Čia išreiškiama ne vien pagarba Kristui Valdovui, bet ilgesys tikrosios Dievo karalystės atėjimo į šį pasaulį. Pagal seną krikščionių įsitikinimą, Antrasis Atėjimas bus Kristaus kaip Valdovo, apsisiautusio savo pergalės garbe. Kaip pirmasis jo atėjimas buvo kuklus ir vargingas, taip paskutinysis bus didingas ir visems atskleidžias Kristaus garbę.

Kita giesmė “Tau garbė”, kuri čia išeivijoje yra gerokai paplitusi lietuvių tarpe, turi tokį paskutinį posmą:

*Tu žadėjai antrąkart pas mus ateiti,
todėl laukiame su ilgesiu Tavęs —
Savo tautą kaip pravirkdytą našlaitę
Tavo meilė į dangaus namus nuves.*

Šioje giesmėje išreiškiamas noras būti ištikimu kenčiančiam Kristui. Kalbama ir apie kenčiančią tautą, paskendusią ašarose, it “pravirkdyta našlaitė”. Įvaizdis pilnas patoso, dažnai sutinkamas mūsų liaudies pasakose bei dainose. Erškėčiais vainikuotas Kristus kviečiamas vėl ateiti ne tik paguosti savo nuskriaustą tautą, bet ir įvertinti jos iškentėtą vargą bei nusiųsti ją drauge su savimi į tikrąją karalystę anapus.

Kristaus Antrojo Atėjimo laukimas kaip tik ir buvo stipriausias persekiojamų, kenčiančių pirmųjų krikščionių tarpe. Visai suprantama, kad jie norėjo žinoti, kaip ir kada Kristus, jau prisikėlęs ir sėdįs garbės soste, ateis vėl žemėn jų išvaduoti nuo piktų, juos naikinančių jėgų ir taip pat visam pasauliui parodyti savo pergalę. Tas lūkestis rėmėsi Kristaus žodžiu.

Patys pirmieji naujojo Testamento raštai — apaštalo Pauliaus laišakai Tesalonikos (Graikijoje) krikščionims, kurie buvo parašyti 52-3 I-mojo amžiaus metais, beveik ištisai kalba apie antrąjį Kristaus Atėjimą. Tuo metu pats apaštalas Paulius manė, kad jis dar to įvykio sulauksias, nors vėliau jo įsitikinimas pasikeitė. Tesalonikiečiai krikščionys buvo engiami iš visų pusių: juos puolė žydai už atkritimą nuo senolių tikėjimo, o pagonys persekiojo taip pat.

Seniausias Antrojo Atėjimo apibūdinimas pirmame *Laiške tesalonikiečiams* skamba taip:

“Ir tatai jums sakome Viešpaties žodžiais, jog mes, gyvieji, išlikusieji iki Viešpaties atėjimo, nepralengsime užmigusųjų. O pats Viešpats, nuskambėjęs paliepimui, arkangelo balsui ir Dievo trimiui, nužengs iš dangaus. Tuomet pirmiausia

prisikels tie, kurie mirė susivieniję su Kristumi, paskui mes, gyvieji, išlikusieji, kartu su jais būsime pagauti oran, debesysna, pasitikti Viešpaties ir taip visuomet pasiliksime su Viešpačiu” (1 Tęs 4,15-17).

Čia Paulius atsako į tesalonikiečiams rūpimą klausimą: kaip jau mirę Kristaus sekėjai jį pasitiks jo Antrojo Atėjimo proga. Pats Atėjimas vaizduojamas pranašiškos bei apokaliptinės literatūros tradiciniais įvaizdžiais. Pranašai mat kalbėjo apie “Viešpaties dieną”, o apokaliptinė raštija (kaip pvz., Danieliaus knyga) paslaptiniais vaizdais bei simboliais apreiškė Dievo galutinę pergalę ir Jo karalystės įkūrimą žemėje (*apokalipsė* — graikiškai *apreiškimas*).

“Viešpaties žodžiai”, kuriuos mini Paulius, tikriausiai buvo panašūs į tai, ką randame Morkaus Evangelijos 13-tame skyriuje. Nors Evangelija buvo parašyta vėliau, negu minėti Pauliaus laišakai, bet jau turėjo ir tuo metu būti tam tikras pasakojimas gyvu žodžiu. Evangelijoje pagal Morkų Kristus kalba apie Žmogaus Sūnaus atėjimą:

“Tomis dienomis, po ano suspaudimo, saulė užtams, mėnulis nebeduos šviesos, žvaigždės kris iš dangaus, ir dangaus galybės bus sukrėstos. Tada žmonės pamatys Žmogaus Sūną, ateinantį debesyse su didžia gاليا ir šlove. Jis pasiųs angelus, ir tie surinks išrinktuosius iš visų keturių šalių, nuo žemės pakraščių iki dangaus tolybių” (Mk 13,24-27).

Pirmiesiems krikščionims, ypač tiems, kurie buvo žydų kilmės, Viešpaties atėjimas “dangaus debesyse” tuojau priminė apokaliptinės Danieliaus knygos žodžius. Ši knyga taip pat buvo parašyta didelio persekiojimo laikais, kai helenistinės kultūros valdovas Antiochas Epifanes buvo pasinešęs išnaikinti žydų religiją, o broliai

Makabiejai vadovavo pasipriešinimui. Šioje knygoje kalbama apie Dievo karalystės pergalę prieš žemiškų valdovų užmojus. Galimas dalykas, kad iš šios knygos ir pats Jėzus arba evangelistai pasiskolino jo mėgstamą titulą “Žmogaus Sūnus”. Regėjime Danielius mato Dievo karalystės iškilimą:

“Taigi aš žiūrėjau nakties regėjime, ir štai su dangaus debesimis ėjo artyn tarsi žmogaus sūnus ir atėjo iki Ilgaamžiui, jis buvo atvestas jo aki-vaizdon. Tasai davė jam valdžią, garbę ir karalystę, ir visos tautos, giminės ir kalbos turės jam tarnauti; jo valdžia yra amžina valdžia, kuri nebus atimta ir jo karalystė nebus sugriauta” (7,13-14).

Simboliški šios knygos įvaizdžiai gausiai naudojami ir *Apreiškimo* knygoje. Ši knyga, mūsų Naujojo Testamento rinkinyje pastatyta pačioj pabaigoj, iš tikrųjų buvo gana vėlyva. Jos istorinis fonas taip pat buvo žiaurių krikščionių persekiojimų metas imperatoriaus Nerono arba Domiciano laikais. Knyga baigiasi ilgesingu maldavimu graikų kalba: Maranatha — reiškia, Viešpatie, ateik!

Senajame Testamente pranašai ragino tautą atsiversti arba ją guodė persekiojimų metu, sakydami, kad štai ateina Viešpaties diena, kuomet Jahvė ateis teisti ir bausti. Jis išvaduos ir išteisins ištikimuosius, o neklusnuosius teisingai baus. Tuo Dievas parodys savo garbę ir pergalę bei įsteigs savo karalystę. Ši ir buvo Izraelio tautos atrama bei vilties pagrindas, kenčiant visokią priespaudą.

Didingi Dievo atėjimo bei apsireiškimo vaizdai kilo iš senovinės visatos sampratos: dangus arba dangūs — tai Dievo sostas, jo buveinė; debesis — priedanga spindinčiai Dievo garbei; angelai — Dievo pasiuntiniai bei palydovai; trimitų garsai, skelbiant Dievo

Verbų sekmadienis prie Aušros Vartų Vilniuje

O. Pajedaitės nuotr. 1989

apsireiškimą — buvo naudojami iškilmingais momentais, pvz., sušaukti tautą susirinkimui ar šventei, vesti tautą į karą ar paskelbti jos pergalę, paminėti valdovo vainikavimą ir įžengimą į sostą.

Apaštalas Paulius, kalbėdamas apie tikinčiųjų iškilmingą pasitikimą iš dangaus nužengiančio prisikėlusio Kristaus valdovo, taip pat tikriausiai turėjo minty ir graikų-romėnų iškilmes, pasitinkant apsilankančius valdovus.

Graikų kalbos žodis „parousia“, kuris reiškia *atėjimas*, dažnai buvo naudojamas nurodyti Antrąjį Kristaus Atėjimą. Juo buvo nurodomas oficialus valdovo apsilankymas kuriame nors svarbiame mieste — tai

buvo džiaugsmingas jo įžengimas į savo miestą. Lotyniškai tai buvo vadinama „adventus“. Kai imperatorius Neronas atvyko į Korintą ir į Patras miestus, buvo nukaltos specialios monetos su įrašu „Adventus Augusti“.

Naudodamas žodį „parousia“, Paulius galbūt turėjo minty šiuos iškilmingus įvykius, bet drauge ir Dievo valdovo garbinimo himnus su jų charakteringais įvaizdžiais, kaip antai 96/97 psalmė:

*Viešpats—pasaulio valdovas:
tedžiūgauja žemė, tekrykštauja salos.
Jį juosia debesys tamsūs,
teise, teisybe grįstas jo sostas.*

*Kai jis žengia — ugnys liesnoja,
naikina priešus aplinkui.
Žaibais jis nuplieskia pasaulį,
išvydusi sudreba žemė.*

Graikiškas žodis “apantesis” arba *sutikimas*, nurodė viešą, iškilmingą apsilankančio valdovo sutikimą. Visi žmonės išeidavo prie miesto vartų šventiškai apsirengę ir atlydėdavo valdovą į savo miestą. Vainikai, balti drabužiai išreiškė džiugią valdovo pergalę. Tokios eisenos imitacija tikriausiai įvyko, Jėzui žengiant į Jeruzalės miestą palmių sekmadienį. Tačiau Antrasis Atėjimas arba paskutinysis Adventas turėjo būti dar nepaprastesnis — nužengiantis Viešpats sutinkamas ore, jo ištikimiesiems pakilus nuo žemės, virš visų žemiškų rūpesčių bei reikalų.

Dar vienas žodis, naudojamas išreikšti Antrąjį Atėjimą — tai epifanija arba apsi-reiškimas — dievaičio arba valdovo pasirodymas žmonių tarpe ir jo dosnumo arba teisingumo parodymas pavaldiniams. Toks apsi-reiškimas kartais būdavo staigus ir netikėtas.

Antrame savo *Laiške tesalonikiečiams* Paulius kalba apie liepsnose pasirodantį Kristų valdovą, kuris teisingai įvertins kaltųjų ir nekaltųjų darbus. Jis apsi-reikš visa savo didybe ir įvykdys Dievo teismą:

“Teisinga iš Dievo pusės atmokėti jūsų prispaudėjams priespauda, o jums, engiamiesiems — atilsiu drauge su mumis, kai iš dangaus liepsnojančioje ugnyje apsi-reikš Viešpats Jėzus su savo galybės angelais. Jis nubaus tuos, kurie nepripažįsta Dievo ir nepklūsta mūsų Viešpaties Jėzaus Evangelijai” (2 Tes 1,6-8).

Šis vaizdas mums gana šiurpus. *Aprėškimo* knygoje naudojami įvaizdžiai yra dar stipresni. Čia Kristus vaizduojamas dviem pavidalais — Valdovo-Kunigo ir Avinėlio.

Pranašas Jonas (ne evangelistas!), nutremtas į tolimą Patmos salą, rašo *Aprėškimo* knygą, kuri daug kuo primena Danieliaus apokaliptinį veikalą. Įžanginėje vizijoje autorius mato didingą Kristaus valdovo vaizdą — jis Bažnyčios Viešpats ir jos gyvybės šaltinis. Jį lydi angelai bei trimitų garsai, išreiškia peržengimą iš dabartinės kasdieninės tikrovės į paslaptingąją ateitį. Kristus stovi septynių žibintų viduryje — Bažnyčios centre. Jis — Žmogaus Sūnus, įvykdęs Danieliaus pranašystę ir ateinąs Dievo vardu kaip teisėjas ir Jo karalystės kūrėjas. Jį supanti šviesa — tai jo dieviškumo ženklas ir taip pat balti jo plaukai, Danieliaus knygoje puošę Ilgaamžio (Dievo) galvą. Septynios žvaigždės ir aštrus dviašmenis kardas, išeinąs iš burnos, reiškia Kristaus teisėjo valdžią ir galią.

Avinėlio pavidalu (tai pagrindinis *Aprėškimo* knygos įvaizdis ir titulas Kristui) Kristus vaizduojamas kaip nugalėtojas, viską išskentėjęs ir todėl vertas turėti visuotinę valdžią. Avinėlio septyni ragai (ST ragas reiškia jėgą, stiprumą) nurodo galybės pilnumą, o septynios akys (akis — žinojimo, supratimo simbolis) — visažinojimą. Paėmęs knygos ritinį, Avinėlis įžengia į savo sostą, kur jis valdo drauge su Dievu. Arfomis pritardami, vyresnieji (Bažnyčios vadovybė) garbina Dievą ir Avinėlį trimis giesmėmis, o šventieji karštai meldžia, kad greičiau įvyktų Dievo valia žemėje, t.y. kad Dievo pergalė aki-vaizdžiai pasireikštų persekiojamų Kristaus sekėjų tarpe.

Labai teisingai kun. V. Bagdanavičius pastebėjo savo knygoje *Žmonijos likimas*, kad *Aprėškimo* vaizdai yra “sprogdinantys”, jie “peržengia tikrovės ribas, nesutildami žemiškoje realybėje, kurią mes pažįstame” (žr. psl. 18-19). Toks ir yra šių įvaizdžių tikslas — perkelti mus į nežemiškąją tikrovę.

Tačiau nei Paulius, nei Jonas, aprašdami iškilų garbingo Kristaus Valdovo

atvaizdą, nenori nugąsdinti, bet sustiprinti pirmųjų krikščionių (ir mūsų) viltį bei pasitikėjimą, teigdami, jog galutinė Dievo pergalė per Kristų jau yra užtikrinta. Bet dar prieš Antrąjį Kristaus Atėjimą turi pasirodyti kitas reiškinys — Dievo priešininke arba Antikristo siautėjimas.

Antrame savo *Laiške tesalonikiečiams* apaštalas Paulius juos bara, kad jie duodasi suvedžiojami, blaškomi ir bauginami tų, kurie skelbia, kad Viešpaties diena jau čia pat. Jis aiškina, jog pirma turi būti “atkritimas” ir turi “apsireikšti nedorybės žmogus, pražūtis sūnus, prieštarautojas, kuris sukyla prieš visa, kas dieviška ir šventa, ir pats sėdasi Dievo šventovėje, dėdamasis Dievu” (2 Tėš 2,4).

Šis paslaptingas Pauliaus apibūdinamas asmuo dažnai sutapatinamas su Antikristu, apie kurį kalbama Jono laiškuose. Ten minimas melagis ir apgavikas, klaidamokslio skelbėjas, kuris “neigia Kristų esant Mesiją” (žr. 1 Jn 2,18; 4,3; 2 Jn 7). Šių klaidatikių esama visas būrys — jie vadinami antikristais, nes, atsiskyrę nuo tikrųjų Kristaus sekėjų bendrijos, parodė niekadoms nebuvę “mūsiškiai”, anot Jono.

Evangelijoje pagal Morkų 13-tame skyriuje Jėzus įspėja mokinius saugotis netikrų mesijų ir netikrų pranašų, kurie darys stebuklingų ženklų, bandydami suvedžioti. Taip pat kalbama apie didelį suspaudimą ir apie sunaikinimo pabaisą, pastatytą ten, kur jos neturėtų būti (ataidi Danieliaus knygos pabaisą, pagonių pastatytą šventykloje). Mato 24-tas skyrius visa tai pakartoja ir išplečia, ir Lukas taip pat. Labai galimas dalykas, kad Jeruzalės sugriovimas 70 m. ir šventyklos sunaikinimas gerokai įtaigavo vėlyvesnius Kristaus žodžių atpasakojimus bei evangelistų supratimą jo pranašiško skelbimo.

Apreiškimo knyga pridengtai kalba apie istorinius reiškinius. Ji mini du baisius žvėris — vienas jų vaizduoja politinę valdžią, kuri priešinasi Dievui, persekioja

tikinčiuosius ir dievina save; antrasis — į Avinėlių panašus, daro apgaulingus stebuklus ir suvedžioja žmones, kad garbintų pirmąjį žvėrį.

Kas yra tas Dievo priešininkas? *Pradžios* knygoje žaltys pasirodė gundytoju ir tam tikru Dievo priešininku, suvedžiojo primuosius žmones. Vėliau minimi kiti Dievo priešininkai. Tačiau istorijoje šėtonas veikia per žmones. *Danieliaus* knygoje Antiochus Epifanes yra tikras istorinis valdovas, kuris, persekiodamas tikinčiuosius, Dievui ištikimus žmones, vykdo šėtono darbą. Ir *Apreiškimo* žvėris nuo senų laikų buvo bandomas sutapatinti su istoriniais asmenimis, Danieliaus knygos pavyzdžiu.

Tačiau Naujojo Testamento Antikristas liko paslaptinga figūra, įvairiais laikais įvairiai išaiškinama. Popiežius Grigalius Didysis šeštojo amžiaus pabaigoje labai buvo persiėmęs Antikristo pasireiškimu jo laikais — net knygą apie tai parašė. Jis matė Antikristo veikimą pasaulinės valdžios neteisėtuose žygiuose, matė klaidatikių siautėjimą, matė ir bažnytinės valdžios piktnaudojimą. Todėl šis popiežius tapo vienu didžiųjų Bažnyčios gyvenimo reformatorių. Viduramžiais Antikristas tapo populiari figūra — daug buvo apie jį spekuliuojama. Dvyliktame amžiuje buvo daugiau pasaulio pabaigos pranašų net negu mūsų laikais. Protestantų reformacijos metu reformatai dažnai apšaukdavo katalikų popiežių Antikristu. Pats Napoleonas kai kurių žmonių buvo laikomas Antikristu. Peršasi mintis, kad didesnių perversmų metu vis iškyla spėliojimai apie pasaulio pabaigą bei ieškoma istorinių veidų Antikristo titului prikergti.

Tačiau Bažnyčia (Apreiškimo autoriaus vaizduojama moterimi) visais amžiais yra labai atsargi su Antikristo pritaikymais konkretiems asmenims bei su pasaulio pabaigos pranašystėmis. Esminis Kristaus Antrojo Atėjimo dėsnius yra tas, kad, anot

ŽEMĖ LIETUVOS

Graži tu, žeme Lietuvos !

Dryžuotom dirvom,

Lyg sijonai lietuvaicių...

Tamsiųjų girių šepečiais,

Lyg juodbėrėlio karčiai...

Lietuvio mėlynom akim —

Svajingais ežerais.

Graži pavasarį — dainuojanti, kvapi...

Žaliais šilkais bei tūliais

Sarmatlyvai besidangstanti...

Graži tu vasarą ramunės žavesy,

Rugiuos vosilkų puokštėm apsikaišiusi.

O rudenį, kai dailininko rankos

Trispalyvėm tave visą išdabina...

Pakiemiais, pakelėm neramūs vėjai trankos,

O pajūrį audružė apsvaigina...

*Graži tu ir tada, kada mirties ranka
Sustingusius lapus nuraško ir išmėto...*

Po kojom čėža jų visur prisėta...

Aukso skaroj, apnuoginta, liūdna —

Graži tu man tada.

Graži tu žiemą mieganti giliai

Po balta balta puria sniego skraiste...

Nevirpina padangių vyturiai,

Skliautų nemargina vaivorykštė, pašvaistė.

Didinga, balta... ir tylu, ramu...

Graži tu man tada savo didingumu!

Graži tu, mano žeme Lietuvos,

Dailioji gintaro saga!

Nereikia man tavęs didžios—

Meilė lyg kūdikis maža.

Ses. Genė Rimkaitė

(Lietuva, 1950)

paties Kristaus, niekas nežino, kada tai įvyks — tai dangiškojo Tėvo paslaptis. Todėl Evangelijoje pagal Morkų Jėzus įspėja užsiimti ne spėliojimais, o budrumu atliepti ir vykdyti Dievo patikėtą uždavinį: “Taigi budėkite, nes nežinote, kada ateis tas laikas... budėkite, nes nežinote, kada grįš šeimininkas: ar vakare, ar vidurnaktyje, ar gaidgystėje, kad, netikėtai sugrįžęs, nerastų jūsų miegant” (Mk 13, 33-35).

Bažnyčia, kaip šv. Paulius tesalonikiečiams, sako ir mums šiandien, kad Antroji Kristaus Atėjimo tikrovė neturi būti smalsavimo, nuogastavimo ar blaškymosi priežastimi, o juo labiau — pretekstas tinginiavimui. Anuomet Paulius ramino įsikarščiavusius tesalonikiečius:

“Dievas jus kaip pirmienas išrinko išganymui Dvasios pašventinimu ir tiesos tikėjimu. Tam jis ir pašaukė jus per mūsų Evangeliją, kad įgytumėte mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus garbę. Todėl, broliai, tvirtai stovėkite ir laikykitės perduotų tiesų... o pats mūsų Viešpats Jėzus Kristus ir mūsų Dievas

Tėvas, kuris pamilo mus ir maloningai suteikė mums amžinos paguodos ir geros vilties, tesuramina jūsų širdis ir tesustiprina kiekvienam geram darbui ir žodžiui” (2 Tės 2, 13-17).

Ir rūpestis mūsų tauta bei jos likimu tenebūna mums būkštavimo priežastimi. Nežinomasis pranašas, kalbėjęs tautai Babilonijos tremties metu, stiprino jos viltį, teigdamas, jog Dievas jos pasigailės ir leis sugrįžti į savąją šalį. Šio nežinomojo pranašo žodžius (randamus Izaijo knygoje) evangelistai paskolino Jonui Krikštytojui, Kristaus pirmtakui. Keturis šimtus metų prieš Joną, anas pranašas kalbėjo:

“Balsas šaukia: per dykumą tieskite Viešpačiui kelią! Per tyrus išveskite mūsų Dievui taką! Kiekvienas slėnys tegu būna užpildas, kiekvienas kalnas bei kalnelis — nukastas. Kur kreiva, tebūna ištiesinta, kalvota — išlyginta! Tuomet apsireikš Viešpaties šlovė, išvys ją visas pasaulis. Tikrai taip kalbėjo Viešpaties lūpos!” (Iz40, 3-5).

KANKINĖS VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS ŠVENTAS ŽODIS

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Prisikėlė kankinė Vasario Šešioliktoji,
Kai kėlėsi su mirtimi kovojusi Lietuva —
Dešimtmečiais pavergta ir kankinta,
Kruvinu kūnu nuo žaizdų,
Mušta akmenimis ir plienu, prie medžių kryžiuota,
Purvais drabstyta, ledais šaldyta, ugnimi deginta,
Melais auginta be Dievo žodžio,
Isakymais naikino žmogus žmogų,
Kad tik Tu — Lietuva mirtum,
Erškėčių vainikais nukraujuota,
Žemyn galva nukryžiuota.

Ir menasi Lietuvos ilgų šimtmečių kelias,
Kuriuo Dievo pirštas vedė —
Negailėjo jis žemių plotų nuo jūros iki jūros,
Valdovams ginklų aštriais ašmenimis,
Davė gerą širdį neskriausti kitų.
Buvo Lietuva ir galinga... ir silpna,
Laisva ir pavergta, vainikuota, ir kankinta...
Vis gyva-gyvybės sraunumu —
Sveika Marija maldos žodžiais gaivinta,
Valdovės Dievo Motinos globota.

Tu nemirtinga Vasario Šešioliktoji, —
Šaukė Kryžiaus kalno akmenys ir medžiai, —
Kaip nemirtinga ši žemė ir kalnas,
Iš grumstų tikėjimo, meilės ir vilties.
Nereikia stebuklų nei žemei, nei kalnui,
Nei akmenims, nei medžiams —

Dienomis juos traiško piktos rankos ir mašinų garsai,
Viską ardo, griaua, kalną verčia į lygumą,
Naktyje šypsosi mėnulis —
Ant jo stovi Marija su žvaigždžių vainiku.
Ir vėl kyla aukštyn kalnas —
Iš maldų, rožinių, meilės širdžių,
Sulaužytų Kristaus kojų, rankų,
Kalėjimų ašarų, Sibiro kančių.
Lyg iš mažyčių garstyčių grūdelių —
Auga medžiai, kryžiai, paminklai.

Laisvės paminklo Kaune fragmentas
O. Pajedaitės nuotr. 1989

Ir sako Dangus ir Žemė:
Tikėjimui nereikia stebuklų — stebuklas yra tikėjimas.

Gedimino pilies kieme rūksta aukurai,
Pro langus naktimis šviečia žiburiai,
Pilies kuore trispalvė vėliava.
Susirinko iš visos Lietuvos pagonys ir krikščionys,
Krivų Krivaitis, vyskupai, vaidila, vaidilutės ir rabinai,
Ir rašo visi sutartinai, su meile ir susikaupimu —
Vasario Šešioliktosios istorijos naują lapą.
Kalnas nusėtas minių minios —
Žmonių iš visos Lietuvos,
Daug atkeliavusių iš labai tolimų vietovių,
Išalkusių, laukiančių, gal kas iš septynių kepalėlių
Padidins maistą užtektinai visiems,
Ir visiems sočiai pavalgys, dar liks septynios pintinės...
Tas maistas — tai laukiamas žodis, ką pasakys
Vyskupai, Vaidilos ir Rabinai.

Ir pasigirsta balsas iš pilies kuoro,
Toks garsus, lyg šimtas garsiai kalbėtų...
Kad visa tauta girdėtų.
Ir sako Švento Pauliaus žodžiais:
Parneški piktumą, nirtulį, nelabumą,
Piktžodžiavimą, nešvarias kalbas nuo savo lūpų.
Nebemeluokime vienas kitam,
Nusivilkę senąjį žmogų su jo darbais,
Ir apsisivilkę naują, kuris atnaujinamas pilnam pažinimui
Pagal Šventos Lietuvos naują paveikslą.
Čia nebėra nei lenko, nei žydo, nei ruso,
Nei tikinčiojo, nei netikinčiojo,
Nei komunisto, nei tautininko, nei kataliko,
Bet visa ir visuose LIETUVA!
Taigi Jūs, Lietuvos išrinktieji, numylėtiniai,
Apsivilkite nuoširdžiu gailėstingumu,
Gerumu, nuolankumu, romumu ir kantrumu.
Būkite vieni kitiems pakantūs
Ir atleiskite vieni kitiems,
Jei vienas prieš kitą turite skundą.
Kaip Lietuva jums atleido, taip ir jūs atleiskite.
Viršum viso šito tebūna meilė,
Kuri yra tobulumo raištis.
Jūsų širdyse tebeviešpatauja Lietuvos ramybė,
Į kurią esate pašaukti viename kūne.
Būkite dėkingi Lietuvai.

KĄ KRIKŠČIONIŲ IR ŽYDŲ BIBLIJOS SAKO APIE DIEVĄ

ALDONA ZAILSKAITĖ

Naujas Šv. Rašto teksto studijavimo būdas nebeįsivysto jo istorinių klodų, o stengiasi suvokti jo dabartinės formos teologinę prasmę. Vienu tokių senesnių analitinių Šventraščio studijavimo būdų kruopščiai buvo analizuojami teksto stilistiniai bruožai, stengiantis atsekti, kurios jo teksto dalys iš kur paimtos ir kaip tos dalys supintos.

Pavyzdžiui, Senojo Testamento pirmosiose penkiose knygose (Pradžios, Išėjimo, Teisėjų, Skaičių, Pakartoto Įstatymo — „Penkiaknygė“), kuriose yra atpasakojami lemiamieji įvykiai Dievo išrinktosios tautos istorijoje, yra rasti net keturi ankstyvesnės pasakojamosios tradicijos šaltiniai, būtent: jahvistinis, elohistinis, deuteronomistinis ir kunigų. Stebėdami jų stilistinius ir tematinčius pasikartojimus, mokslininkai atpažįsta, kas iš kurio šaltinio paimta, ir stengiasi atkurti originalųjį pasakojimą. Tokia Šventraščio teksto analizė yra vadinama „tradicių istorija“. Jos duotas įžvalgas (ir kitų tarpe) kun. A. Rubšys aprašo ir iliustruoja „Rakte į Senąjį Testamentą“, pirmoje dalyje („Krikščionis gyvenime“ Nr. 22, p. 53).

Toks teksto išnarstymas yra davęs svarbių rezultatų, padedančių suprasti istorinį laikmetį, kuriame Senojo Testamento įvykiai vyko ir kilo pasakojimai. Tačiau biblinės studijos tuo nepasibaigė, ir nauji Šventraščio tyrinėjimo metodai suteikia naujų įžvalgų į jo sąrangos gilų prasmingumą.

Per paskutiniuosius 10-12 metų išsivystė naujas būdas analizuoti Šv. Rašto tekstą, vadinamas „kanonine kritika“. Jį prieš porą metų labai prieinamai aprašė kun. Carrol Stuhlmüller žurnale „The Bible Today“ (Jan 1988, p. 5-12). Tame straipsnyje jis parodo, jog Šv. Rašto knygos iš tikrųjų yra surikiuotos ne istorine tvarka (kaip paviršutiniškai jas peržiūrint gali pasirodyti), o norint iškelti vieną kurį supratimą

apie Dievo veikimą pasaulyje, žmonijos istorijoje — taip, žmonijos, ne vien žydų.

Daug kas, be abejo, žinome, kad katalikų, protestantų ir žydų Šventraščiai yra skirtingi savo sudėtimi, turiniu. Sąrašas, kurios knygos yra laikytinos Šventraščiu, yra vadinamas kanonu, o šis kanonas yra skirtingas žydams, protestantams ir katalikams. Šiuos skirtumus kun. Rubšys parodo lentelėse minėtame veikale (p. 28-29). Daugiausia knygų įeina į katalikų priimtą Biblijos kanoną, mažiau protestantų ir dar mažiau žydų.

Stuhlmüller parodo, kad teologiškai ne mažiau reikšminga už turinio apimtį yra tvarka, pagal kurią Šventraščio knygos yra surikiuotos. Kanoninė kritika prileidžia, jog Šv. Raštą sudarančių knygų tvarka nėra atsitiktinė, ir pastebėdama skirtumus tarp, pavyzdžiui, žydų ir krikščionių Biblijų sudatymo, klausia, kas buvo norėta ta tvarka pasakyti. Stuhlmüller parodo, jog tų pačių knygų skirtinga tvarka parodo ir esminį skirtumą tarp krikščionių ir žydų supratimo apie Dievo veikimą žmonijos istorijoje.

Krikščioniškasis Biblijos kanonas susidaro iš Senojo ir Naujojo Testamento, kurio, savaime aišku, žydai nepripažįsta; yra dideli skirtumai ir jų Senojo Testamento sąrangoje.

Krikščionių Senasis Testamentas susideda iš šių knygų grupių: 1. Prasideda su vadinamomis „Istorinėmis knygomis“, kurios dažnai dar sudalinamos į Penkiaknygę, arba penkias Mozės knygas, ir likusias knygas nuo Jozuės iki Esteros. 2. Toliau — „Išminties knygos“, prasidedančios su Jobo knyga ir įjungiančios Psalmes bei Patarles. 3. Pagaliau eina „Pranašų knygos“, sudalintos į keturis didžiuosius pranašus (Izaijas, Jeremijas, Ezechielis ir Danielis) ir dvylika mažesniųjų. Po Jeremijo knygos dar randame Raudų

knygą ir (katalikų Biblijose) — Barucho. Be to, katalikų Biblijose Senojo Testamento gale dar būdavo dvi Makabiejų knygos. Dabartiniame katalikų New American vertime jos jau įrikiuotos po „Istorinių knygų“. Tai krikščionims „savaiame aiški“, įprasta jų tvarka.

Tačiau jeigu su šia tvarka palygintume žydiškos Biblijos turinio sąrašą, rastume jau kitą tvarką: 1. „Įstatymas“ (jį vadinamas „Torah“ arba „Penki aknygė“) yra atskirtas nuo kitų istorinių knygų ir yra įdėtas pačioje pradžioje, kaip pati švenčiausia ir svarbiausia Šventraščio dalis. 2. „Pranašai“ — knygos, susidedančios iš ankstyvųjų pranašų (Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių) ir vėlyvųjų pranašų (trijų didžiųjų ir dvylikos mažųjų — Danielius dedamas prie trečiosios grupės). 3. „Raštai“, pradedant Psalmėmis, Išminties knygomis, penkiais specialių švenčių ritiniais (Rūtos, Giesmių Giesmės, Eklesiasto, Raudų ir Esteros), pagaliau Danieliaus, Ezdro ir Nehemijo, baigiant 1-2 Kronikų. Ši žydiškojo Šventraščio knygų tvarka minima ir Senojo Testamento Siracido knygos prakalboje, ir Naujojo Testamento Luko evangelijoje: „Daug ir didelės išminties mums parodyta per Įstatymą, per Pranašus ir kitus, jų įpėdinius... Mano senelis... buvo su dideliu stropumu užsiėmęs skaitymu Įstatymo, Pranašų ir kitų knygų, kurios mums mūsų tėvų paliktos“ (Siracido knygos prakalba). „Paskui Jėzus tarė mokiniams: ‘Ar ne tokie buvo mano žodžiai, kuriuos jums kalbėjau... turi išsipildyti visa, kas parašyta apie mane Mozės Įstatyme, Pranašų knygose ir Psalmėse*’“(Lk 24,44).

O Psalmės yra trečiosios žydų Šventraščio dalies, „Raštų“, pradžia.

Palygindama šiuos du Senojo Testamento suskirstymo būdus, kroninė kritika pastebėjo jų skirtingus teologinius nusistatymus. Krikščioniškasis Biblijos sustatymas pabrėžia laiko tėkmę į mesijantinę epochą, kurią šv. Paulius vadina „laiko pilnatvė“ (Gal 4,4). Krikščionių Biblija rodo, jog

kiekvienas gyvenimo žingsnis veda žmoniją, ypač tikėjimo dovana apdovanotuosius, į tobulesnį Jėzaus atpažinimą, kaip Viešpaties ir Išganytojo. Krikščioniui istorija yra ne tiek praeities įvykiai, kiek ženklai ir simboliai, išpranašaujantys ir nurodantys Mesiją, kelrodžiai į „Jėzaus, mūsų pirmtako“, paslaptį, kas laiške Žydams taip įvairiai išdėstoma (1,1-2; 4,15-16; 6,20).

Žydų Šventraščio kanonas iškelia Torą, arba Mozės Įstatymą, į garbės vietą. Po jo einančios knygos yra suprantamos ne tiek kaip istorija ar žingsniai į ateitį, kiek pranašų nuosprendžiai dėl žydų laikymosi ar nesilaikymo Įstatymo. Įstatymas tiek nurodo gyvenimo kelią, tiek yra ir paties gyvenimo išryškinamas. Todėl sinagogoje po šeštadieniais skaitomo „Toros — Įstatymo“ visuomet būdavo skaitinys iš „Pranašų“.

Krikščioniškųjų Biblijų Senasis Testamentas baigiasi Pranašų knygomis, kurios yra suprastos ne kaip Įstatymo laikymosi ar nesilaikymo pavyzdžių rinkinys, o kaip pranašystės apie ateisiančią Mesiją-Išganytoją, kaip kelrodžiai į jį, kaip vizijos, nurodančios, koks bus jis ir jo misija. Paskutiniojoje krikščioniškojo Senojo Testamento knygoje, Pranašų dalyje — Malachijo pranašystėje — yra žodžiai: „Štai aš siunčiu savo skelbėją, ir jis prirengs kelią prieš mane“ (Mal 3,1). Šv. Morkus šiuo sakiniu pradeda savo evangeliją (Mk 1,2-3), pridėdamas dar sakinį iš pranašo Izaijo (Iz 40,3): „Štai aš siunčiu pirma tavęs savo pasiuntinį, kuris nuties tau kelią. Dykumoje šaukiančiojo balsas: Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite jam takus!“ (Mk 1,2-3).

Žydų Biblijoje „Pranašai ne tik taip pristatomi, kad jie interpretuotų „Įstatymą“, bet jų baigminė „Raštų“ knyga — 2 Kronikų — baigiasi pranašyste, kad žydai iš visų pasaulio kraštų keliausią Šventyklon: „Štai, ką sako persų karalius Kyras: ‘Visas žemės karalystės man davė Viešpats, Dangaus Dievas, ir jis man įsakė pastatyti namus Jeruzalėje, kuri yra Judėjoje; kas tarp jūsų iš

Kad galėtumėm geriau suprasti, kaip šiuos žodžius reikia pritaikyti mūsų gyvenime, turime pasvarstyti aplinkybes, kurios parodo, kodėl jie buvo parašyti. Krikščionių bendruomenėse, kurioms tas laiškas buvo rašytas, buvo iškilusios aiškios problemos, kaip skandalingas elgesys, diskriminacija, savanaudiškas gėrybių naudojimas, dirbančiųjų išnaudojimas, tikėjimas, rodomas daugiau žodžiais, negu darbais, ir t.t. Tai kėlė vieni kitų nekanumą ir nesantaiką ir didino bendruomenės įtampą.

Pirmojo šimtmečio tokia padėtis šiandieną labai panaši į mūsų bendruomenių nesugyvenimą. Iš tikrųjų didžiausi sunkumai mūsų tikėjimui ateina ne iš pasaulio, bet daromi mūsų bendruomenės narių, kurių elgesys nesiderina su krikščionybės idealu. Tai sukelia neramumo, nepasitikėjimo ir sumišimo jausmą.

Stoka tikro Dievo ir artimo meilės ir visuomet apšviesto tikėjimo tik palaiko visokias priešingybes ir nesugyvenimą, kurie daugiau ar mažiau gali būti rimti. Bet krikščionis neturi reaguoti tuoj, kad yra nekantrus ir nenuolaidus, tik daryti taip, kaip Jėzus mokė. Jis pataria mums laukti kantriai, prašo būti suprantančiais ir gailestingais, o tai padeda augti gerai sėklai, mummyse pasėtai, apie kurią Jėzus kalba palyginime, kartu pamindamas ir rauges (Mt 13, 24-30; 36-43).

Kaip tad mes turėtumėm čia mąstomus žodžius pritaikyti kasdienos gyvenime? Iš tikrųjų jie mums pateikia sunkų krikščioniško gyvenimo aspektą. Mes taip pat priklausome įvairioms bendruomenėms, kaip šeima, parapija, darbovietė, įvairios piliečių draugijos, kur gali pasireikšti daug dalykų, kurie mums atrodo neteisingi, ir mes negalėsime su tuo sutikti. Tai gali būti skirtingi požiūriai, keisti elgesiai, temperamentai, nesuderinamas galvojimas, kurs mus liūdins ir kels norą atmesti.

Tada bus daug progų pagal tuos žodžius teisingai elgtis. Užuoat priekaištauti ar teisti — kaip mes būtumėm linkę daryti — turėsime toleruoti ir suprasti. Tiek, kiek bus įmanoma, mes galėsime kitus taisyti meilingai. Virš visko mes turime būti kitiems krikščionišku pavyzdžiu, reaguodami į kitų klaidas su meile, palaikydami jų įsipareigojimus su tikru rūpesčiu ir patys pasiryždami dar labiau stengtis būti geresniais.

Iš anglų kalbos išvertė **Kostas Paulius**

viso priklauso jo tautai, Viešpats Dievas tebūna su juo, tekopia jis (į Šventyklą) ’ ” (2 Kar 36,23).

Tad pagal žydų Šventraščio kanoną, jų Biblija baigiasi, atsisakydama politinių užmačių (žemės karalijos priklauso persui Kyru), sukoncentruodama visą dėmesį į Šventyklą. Tuo tarpu krikščionių Biblija nukreipia dėmesį nuo Įstatymo ir Šventyklos į Mesiją, paruošdama kelią jo pasirodymui Jeruzalės Šventykloje.

Tad matome, kad tiek žydų, tiek ir krikščionių Šventraščio knygų tvarka nėra atsitiktinė, o liudija skirtingus požiūrius į Dievą ir jo santykiavimą su žmonėmis. Žydų Biblija labiau pabrėžia žmogaus atoliępį į Dievo veikimą, jo kvietimą jį mylėti, o krikščionių — labiau iškelia paties Dievo iniciatyvą, stengdamasi ne tiek nurodyti tinkamą atoliępį, kiek jį iššaukti, išryškinant Dievo begalybę, ištikimą ir kantrią meilę žmogui.

DIEVAS AR STABAI?

(Ateistinio humanizmo analizė)

KUN. JONAS

Ateistai didžiuojasi išlaisvinę žmones iš religinių prietarų. Tamsūs senovės žmonės bijoję visokių nesuprantamų ir neįveikiamų gamtos jėgų, todėl jie susikūrę religinį Dievą. Pas jį jie galėję bėgti glaustis kasdieninio gyvenimo varguose ir tragedijose. Anot Markso, Dievas jiems buvęs svaiginantis opijus, žadęs “pyragus danguje už žemėje kenčiamus vargus”. Šitaip kilusi religija ir Dievas žmonijos vaikystės bei jaunuoliškumo amžiais.

Bet pagaliau žmonija subrendusi. Pasibaigę prietarų laikai. Juos pakeitę gamtos mokslai. Galilėjus su Koperniku išvadavę astronomiją iš sustingusios Ptolomėjaus ir Aristotelio kosmologijos, įrodydami, jog žemė su visomis kitomis planetomis skrieja aplink saulę, ir ne žemė, o saulė yra visatos centras. Prancūzų revoliucija religinę valstybę pakeitė pasaulietiška, o romantiškasis sąjūdis žmonijos socialinius ryšius nusuko nuo Dievo į žmogų. Mokslai ir technika davę žmogui raktus sukontroliuoti fizinę-materialinę savo aplinką. Darvinas išsprogdinęs teoriją, kad žmogus esąs Dievo kūrinys, parodydamas, kad jis, žmogus, esąs medžiagos vystymosi neišvengiamas vaisius, pati evoliucijos viršūnė. Taigi žmonija esanti tik labai paini medžiaga, nieko daugiau. Bet ir vadinamoji “dvasia” esanti tik labai išsivysčiusi medžiaga. Šitaip žmogus pagaliau supratęs, kad nei jam, nei visai visatai Dievas-Kūrėjas nereikalingas. Medžiaga esanti amžina ir amžinai besivystanti.

Pagaliau žmonija žengusi labiausiai lemiamą žingsnį: ji nušalinusi Dievą ir jo vieton į gyvenimo ir pasaulio centrą pas-

tačiusi žmogų. Ir Jėzus Kristus nesąs Dievas-žmogus, bet buvęs tik kitų labai gyvenęs paprastas žmogus. O kai mokslas įveikė žemės traukos jėgą ir išsiveržė iš jos atmosferos į erdves, kai įsikėlė į Mėnulį, kai ėmė fotografuoti ir kitas tolimiausias planetas, kai užsimojo pasidairyti po tolimiausias erdves, tai žmogus svaigte apsvaigo nuo neribotų (kaip jam dabar atrodo) savo proto ir išminties galimybių. Tokia neribota

Tokia neribota žmogaus proto pažanga pavirto jo naujuoju “Dievu”. Aistringas jo pažangos išsimylėjimas tapo naująja religija, o to proto garbinimas — naujosios religijos kultu.

žmogaus proto pažanga pavirto jo naujuoju “Dievu”. Aistringas jo pažangos išsimylėjimas tapo naująja religija, o to proto garbinimas — naujosios religijos kultu. Dabar žmogus stengiasi priešintis bet kokiai nustatytai santvarkai, įstatymams ir papročiams. Žmogus naudojasi nieko nevaržoma laisve. Daugelį mokslo vyrų, filosofų, teologų, auklėtojų, valstybininkų apsėdo nuotaika niekinti visa, kas buvo ir yra patvaru, nesiškaičiama; girti ir garbinti visokiausius pakitimus ir pakeitimus, nė nebesvarstant, ar jie yra konstruktyvūs, ar destruktivūs.

Antropologas dr. Edmundas B. Leach straipsnyje “Mes, mokslininkai, turime teisę vaidinti Dievą” rašė: “Dabar mokslininkai gali vaidinti stebukladarį Dievą. Bet ar jie gali vaidinti ir Dievą arbitrą, t.y. žmonių elgesio, dorovės teisėją?” Ir Trumpai drūtai

atsako: “Taip. Moraliniais sprendimams galimas tik vienas autoritetas — mokslininkas. Tradiciniame tikėjime buvo manoma, kad dorovės mokslas yra Dievo duotas, nes jis turi antgamtinės jėgas ir kurti, ir griauti. Bet dabar tos jėgos jau esančios mokslininkų rankose, tai jie turi teisę nustatyti, kas yra moralu, kas nemoralu. Su tokia savo galybe mokslininkas turi priiimti ir atsakomybę. Būtų tikrai niūri žmonių ateitis, jeigu ateinančioms kartoms nepasakytume, kad jos gali būti ateistinės tik priiimdamos dievišką atsakomybę” (Cituota iš “The Saturday Evening Post”, N.Y., Nov. 16, 1969, p. 16).

Ateistai-komunistai tikrai galėtų lengvai pašalinti tą ateities žmonių niūrumą, jie parodytų, kaip sėkmingai jie šiandien išnaikina žmonių nusiminimą. Juk jie save vadina žmonių gelbėtojais, išlaisvintojais, paskirų asmenų laisvės apaštalais. Todėl mes norime pamatyti, koks yra ateistų-komunistų žmoniškumo laipsnis savo bendraamžiams. Ar “visagalio” žmogaus meilė ir tarnyba žmonijai yra didesnė už jo atimestojo visagalio Dievo meilę ir tarnybą? Reikalaujama, kad ateistai aiškiai atsakytų į šiuos du klausimus: 1. ar ateistai išvadavo ir praplėtė žmogaus dvasią? ir 2. ar jie išplėtė asmenišką laisvę ir jomis pasinaudojimą bei džiaugsmą?

ATEISTŲ DVASINĖ LAISVĖ

Į pirmąjį klausimą tenka atsakyti — tikrai ne! Tai liudija nenuginčijami istorijos faktai, ypač mūsų pačių tautos ateistinio komunistinio gyvenimo patyrimai. Ateistinis humanizmas pats prisipažįsta, net didžiulėjasi, kad uoliai veikia, išraudamas religinius žmonių įsitikinimus. Bet ar tuo savo pasigyrimu jie nepasisako esą intelektualinės religinės laisvės priešai? Paneigdamas religinę žmonių viziją, ateistas intelektualas tuo pačiu įspraudžia ją vien tik į medžiaginį pasaulį ir taip drastiškai apriboja dvasinius žmogaus polėkius. Jie stengiasi užkirsti

žmogui kelią net pasvajoti, ar nėra dar kas nors kita už mūsų erdvės, laiko, medžiagos pasaulio. Jie griežtai sako, kad visos tokios mintys esančios tik vaikiškos svajonės, o ne proto subrendusio žmogaus ilgesys absoliučios būties ir tiesos. Todėl yra juokinga klausyti ateistų kartojamo Volterio pasakymo: “Visa širdimi nesutinku su tuo, ką sakai, bet guldau galvą už tavo teisę taip

Paneigdamas religinę žmonių viziją, ateistas intelektualas tuo pačiu įspraudžia ją vien tik į medžiaginį pasaulį ir taip drastiškai apriboja dvasinius žmogaus polėkius.

sakyti”. Tai yra tuščia retorika. Tiek pats Volteris, tiek jo garbintojai mėgaujasi, galėdami sunaikinti tikinčiųjų tikėjimą bet kokiais priemonėmis. Tai rodė ir vis rodo visi ateistinio komunizmo valdomi kraštai, išžudę tūkstančius tikinčiųjų, sukimšę į kalėjimus, į vergų stovyklas ir į priverstinius darbus Sibire bei kitur. Tik šiomis dienomis Sovietijos prezidentas išdrįso pasakyti ne tik popiežiui, bet ir viešai kalbėdamas, kad komunistai padarę klaidą, prispausdami tikinčiuosius, nes “tikėjimas esąs stipri moralinė jėga žmones padaryti geresnius”, ir jau šiek tiek atleidžia tikinčiųjų suvaržymus.

Kad žmogaus dvasia nerimsta mūsų žemės ir laiko srityse, tai liudija ir pasisekusios pastangos išsiveržti iš žemės traukos, išlipti Mėnulyje, skraidyti po erdvę ir svajoti dar toliau nukristi tarp žvaigždžių ir tenai kur nors pasistatyti gyvenamą koloniją! Tai kodėl būtų tik prietarai, tik kvailios tamsuolių svajonės apie visai kitokį pasaulį, apie dvasių pasaulius, ir su jais bendrauti? Tuo požiūriu tikinčiųjų dvasinė protinė vizija yra kur kas laisvesnė ir didesnė už ateistų, įklampusių vien tik į šios žemės

Šventoriaus vartai Žemaitijoje, Kuršėnų raj.
1978

O. Pajedaitės nuotr.

medžiagą, iš kurios jų protas niekaip neįstengia išsivaduoti.

Ką ateistai besakytų, vis tiek nėra ir negali būti tikri, jog Dievo nėra ir negali būti. Jau tas faktas, kad per tūkstančius metų ne tik žmonių masės, bet ir šviesiausi protai, net genijai, tikėjo ir tebetiki Dievą esant, liudija, kad žmogaus dvasia ilgisi kažko didesnio už medžiagą, kad jokie mokslai negali to ilgesingo smalsumo nuslopinti. Ateistai išnaudoja kiekvieną progą pasijuokti iš Dievo buvimo bei „religijos prieštarių“. Kruščiovas paklausęs iš erdvių grįžusį Gagariną, ar jis sutikęs ten Dievą. Tas atsakęs: „Drauge Kruščiovai, erdvėse nėra jokių Dievo pėdsakų“. Apsidžiaugęs

Kruščiovas tą jam malonią žinią išbūgnijo visam pasauliui, tartum rimtą mokslo faktą. Jis pasielgė lygiai taip, kaip operaciją atlikęs chirurgas, kurs pasididžiavo, kad kūne niekur neaptikęs sielos. Tokie ir kiti panašūs „mokslo vardu“ pasisakymai yra tik ciniški pasišaipymai, o ne rimti argumentai. Nuoširdžiam tikinčiajam ir netikinčiajam tokie „moksliški“ įrodinėjimai atskleidžia taip kalbančiųjų vaikišką galvoseną apie Dievą. Jie tyčiojasi iš savo pačių susikurto Dievo ir jį atakuoja. Jie neturi jokios nuovokos, kas yra Dievas. Tokiems šių dienų ateistams gražus atkirtis buvo Amerikos astronautų atiduota pagarba Kūrėjui, kai jie užtraukė jam pagarbos himną begalinių erd-

vių platybėje. Jie šlovino vandenynų, žemynų, šviesos ir tamsos Kūrėją senovės psalmisto žodžiais: “Dangūs skelbia Dievo šlovę, ir firmamentas apsakinėja jo rankų veikalus”. Beveik už ketvirčio milijonų mylių ateistai išgirdę tą garbės himną, žinoma, galėjo tik dantimis griežti iš pykčio.

ATEIZMO VAISIAI KITOSE SRITYSE

Kai ateistai aršiai kovoja su tikinčiųjų įsitikinimais, tai gal jie puoselėja plačiausią laisvę kitose intelektualinės veiklos srityse? Meskim žvilgsnį į kai kurias ateistinio gyvenimo tvirtoves. Vyriausias organizuoto ateizmo “kunigas” Mao Tse Tungas vienu metu paskelbė “intelektualinį pavasarį”. Jo šūkis: “Tasuklesti šimtai gėlių!” Šitaip padrąsinti šimtai mokslo, politikos, kultūros, literatūros vyrų pasijuto gavę laisvę partijos ir visuomenės dėmesį atkreipti į kai kurias negeroves anksčiau paragintame “šuoelyje pirmyn!” ir nurodyti, kaip pagerinti gautą komunistinę sistemą. Bet vos tik pasirodė to “pavasario” žiedų galvutės, jas tučiuojau nukapojo partijos dalgiai. Paskelbtasis intelektualinis pavasaris buvo tik suktas ėjimas surasti raudonojo rojaus dirvonuose nepageidaujamas ir išnaikintinas sėklas bei šaknis. Visam pasauliui žinoma, kaip be atodairos raudonosios armijos pulkai susidorojo su intelektualine “laisva kūryba” Kinijoje, kaip be atodairos žudė vieni kitus, o kas norėjo išlikti gyvas, turėjo nešdintis kur nors kitur. Nebuvo nei laiko, nei susidomėjimo, nei sąlygų leisti išsiskleisti Kinijos intelektualinei veiklai. Gal dar neužmiršom, kas atsitiko pernai pačioje sostinės širdyje, kaip tūkstančius studentijos sutraiskė tankai, užmušė kulkos, šimtai areštuota, kai tas jaunimas visai taikiu būdu svarbiausioje sostinės aikštėje reikalavo laisvės, demokratijos... Štai ateistinio humanizmo-komunizmo “laisvė”!

Ne didesnė intelektualinė laisvė klestėjo ir kitoje raudonojo rojaus dirvoje — Sovietų Rusijoje. Tai paliudijo, savo kailiu

patyręs, žymus Rusijos literatas, romanistas Anatolijus Kuzniecovas. Jo veikalų Sov. Rusijoje buvo išleista 7 milijonai egzempliorių. O dar kiti milijonai — vertimuose. O štai ką tas autorius pasakė 1969 m. rugsėjo 14-20 dienomis Londone, kalbėdamas su laikraščių reporteriais: “Išbėgau. Įsikūriau čia, Londone, kad galėčiau laisvai rašyti, kaip man patinka. Rusijoje turėjau visas rašytojų privilegijas: mieste apartamentus, kaime namus, automobilį, sekretorę. Visa tai man palyginti yra niekai su vieninteliu mano gyvenimo tikslu — rašyti laisvai. Visomis minėtomis privilegijomis galėjau naudotis, tik kompromituodamas savo sąžinę. Rašiau tik tai, ką man įsakinėjo “viršūnės”. Jei būčiau ten pasilikęs, tai būčiau arba išprotėjęs, arba nusižudęs. Per 25 kūrybos metus nė viena knyga nėra išspaudinta tokia, kokią aš parašiau. Viskas būdavo apverčiama aukštyn kojom. Todėl ryžausi visas tas knygas atmesti. Atsisakiau

Per 25 kūrybos metus nė viena knyga nėra išspaudinta tokia, kokią aš parašiau.

Viskas būdavo apverčiama aukštyn kojom.

Todėl ryžausi visas tas knygas atmesti.

Žymus Rusijos literatas, romanistas
Anatolijus Kuzniecovas

visų 7 milijonų rusų kalba ir vertimų į 40 kitų kalbų, nes aš negaliu jų pripažinti, kad tai mano darbas. Viską perspausdinsiu Londone taip, kaip iš tiesų buvau parašęs, be jokių iškraipymų”.

Vengrijoje 1956 metais jaunoji universiteto komunistų karta ėmė ieškoti didesnės laisvės, pasirenkant, ką kas nori studijuoti. Prašymai, rodos, buvo protingi: studijuoti savo gimtąją vengrų kalbą, literatūrą ir kitose paskaitose daugiau vartoti vengrų kalbą. Laisvė užkrečia! Pirmieji

kuklūs pasisėkimai pagimdė didesnius reikalavimus: spaudos, radijo ir politinio pasirinkimo lasivės. To negalėjo pakęsti ateistai viešpačiai. Pasikvietę talkon tankus, kulkosvaidžius, sutriuškino ir kraujyje paskandino apie 22 tūkstančius vengrų. Draugas Kruščiovas susidorojo su tautos išsirinktu ministru pirmininku Imre Nagy bei generolu Pal Meteriu. Tai buvo gal barbariščiausias mūsų laikų ateistinio komunistinio režimo įvykis Europoje. Organizuotas ateizmas reikalauja akiai pasiduoti visiems jo reikalavimams, nors tai išprievertautų žmogiškąsias kūrybines galias.

Jau cituotas V. Kuznecovas, paminėdamas Tarsio išleistą knygą „Septintasis kvartalas“, išsitarė: „Jeigu jis (Tarsis) būtų gimęs Sovietų piliečiu, jis nebūtų galėjęs išspausdinti nė vienos eilutės Stalino laikais. Greičiausiai jis būtų buvęs nužudytas ar, geriausiu atveju, patupdytas į psichiatrinę ligoninę. Čia yra vietos visiems nuoširdiems Sovietijos rašytojams. Komunizmo kraštuose auklėjimas yra partijos monopolis.

Kiekviena meno šaka, mokslai, kongresai, koncertai, teatrai, sportas programuojami tarnauti partijos pripažintai ateistinei visuomenei. Žmonijos istorijoje anksčiau nebuvo tokios tironiškos žmogaus dvasios polėkių kontrolės, kokią įsivedė kovojanti ateistinė inkvizicija. Tokio smegenų plovimo, tokio spaudimo net nieku nenusikaltusių pasmerktųjų už sufabrikuotus nusikaltimus niekad anksčiau nebuvo pasaulyje. Ir visa tai vykdoma ateistinio humanizmo atneštos protinės laisvės vardu!”

Mielai sutinkame, kad yra daug ateistų, ypač Vakaruose, kurie priešinasi organizuotai ateistinei inkvizicijai, palaiko akademinę pavienių asmenų intelektualinę laisvę. Ne vienas jų pamato ateistų elgesio nelogiškumą. Tačiau nors ir pamato, bet nelogiškai pasilieka ateistais. Klaidinga jų pažiūra į žmogaus prigimtį traukte traukia taip elgtis, kaip elgiasi jų Rytų kraštų ateistai bendra-

minčiai. Ar galima šitaip sakyti? Pažiūrėkime iš arčiau, kaip iš pat šaknų skiriasi ateistinė pažiūra nuo krikščioniškosios pažiūros į žmogaus prigimtį.

KRIKŠČIONIŠKASIS ŽMOGUS

Norint tikrai pažinti žmogų tokį, koks jis yra, reikia tiksliai žinoti, iš kur jis kilęs, į kur jis orientuojasi, kokia yra jo galutinė paskirtis. Savaime aišku, kad kiekviena būtybė veikia pagal savo prigimties dinamišką orientaciją, pagal jos galias ir apetitus. Todėl galima manyti, kad ir žmogus naudosis savo laisve pagal savo metafizinę sandarą.

Su Kristumi susijungęs žmogus įkeliamas į aukštesnę, tobulesnę, į dievišką gyvenimo plotmę. Nors pasilikdamas ribotas kūrinys, jis įgalinamas sueiti į gyvus, intymius santykius su dievybe ir žemiškojo gyvenimo pabaigoje net regėti savo Kūrėją, kaip sakoma, „veidas į veidą”.

Natūraliai protaujant, žmogus kiaurai yra kūrinys, t.y. sutvėrimas nuo pat pirmosios savo prasidėjimo akimirkos iki net genijaus jame išsiskleidimo. Kūrinys! Ir visada jis liks kūrinys. Kaip tik todėl jis yra priklausomas. Priklausomas nuo savo Kūrėjo, iš kurio nuolat gauna savo būtį. Priklausomas ir nuo daugelio kitų laiko, daiktų, būties galių, aplinkybių. Todėl žmogus yra ribotas, nors kažin kiek būtų išsimokslinęs, pajėgus ir galingas. Krikščioniškoji pažiūra priima tuos ir kitus žmogaus apribojimus, bet prideda dar iš apreiškimo gautas apie jį žinias. Su Kristumi susijungęs žmogus įkeliamas į aukštesnę, tobulesnę, į dievišką gyvenimo plotmę. Nors pasilikdamas ribotas kūrinys, jis įgalinamas sueiti į gyvus, intymius santykius su dievybe ir žemiškojo gyvenimo

Koplytstulpis Kupiškio raj.
O. Pajedaitės nuotr. 1985

pabaigoje net regėti savo Kūrėją, kaip sakoma, „veidas į veidą“. Jau šiame gyvenime žmogus vadovaujasi ne vien savo ribota išmintimi, bet ir dieviškosios išminties Kristaus duotais nurodymais. Šitaip suprantant žmogaus esmę, jo laisvė remiasi Dievo laisve. Kaip tokia laisve naudotis, nustato ir paties žmogaus protas, ir dieviškasis planas vesti jį į amžinąjį gyvenimą šventumo keliu. Krikščioniškasis žmogus yra laisvas tada, kai jo neprievartauja jokie pašaliniai

varžtai, apribojimai, kurie kliudytų protingą ir sakramentinį jo veržimąsi į Dievą. Pozityviai žiūrint, žmogus tikrai yra laisvas tada, kai yra nevaržoma jo teisė veikti, elgtis taip, kad jo prigimtis ir šventinantieji veiksmai įgalintų tiesiai regėti Dievą amžinybėje. Čia būtina pastebėti, kad žmogaus laisvė visada turi ribas. Ji visada yra pajungta sveikam protui ir apreikštai Dievo valiai.

KAIP ATEISTAI SUPRANTA ŽMOGŲ IR JO LAISVĘ

Ateistui žmogus nėra kiek nepriklausomas nuo Dievo, nes Dievas jam neegzistuoja. Žmogus yra paskutinis produktas, didžiausias besivystančios visatos rezultatas. Žmogus — tai tik atomų rinkinys, medžiagos padaras. Jis nėra kieno nors kito kūrinys, nes jis pats save kuria, taip pat ir savo galvoseną, ir savo norus, ir savo svajones. Kadangi evoliucija yra amžina, tai ir žmogus esąs amžinas. Žmogus yra pats savęs autorius. Jis esąs sau absoliutus, jis nepriklausomas nuo nieko kito. Jis susikuria ir savo kultūrą, ir vertybes, ir papročius, ir įstatymus su morale. Žmogus galės tai daryti, nes jis turės absoliučią minties ir veiklos laisvę. Vien tik pats žmogus nustatęs savo kilmę ir gyvenimo orientaciją bei savo likimą. Ir visa tai žmogus nustato tik šio medžiaginio pasaulio sąlygomis, nes tik tas ir toks, koks yra, šis pasaulis yra vienintelis realus, tikras. Todėl žmogaus laisvė esanti absoliučiai neribota, nes pasiduoti savo paties nuosprendžiams nesąs joks pasidavimas kieno nors valiai. Jis yra laisvas daryti bet ką, kas ateina į galvą. Žmogus yra vienintelis įsakymas pats sau.

Dabar turėtų būti visai aišku, kad ateizmo skelbiamoji žmogaus laisvė iš esmės skiriasi nuo krikščioniškojo laisvės supratimo. Toks priešingas laisvės supratimas logiškai turi vesti prie intelektualinio ir net fizinio susikirtimo. Plačiau išsiaiškinkim šitą praktišką ateistų ir krikščionių žmogiškos laisvės idėjų sankirtį.

ABSOLIUTAUS HUMANIZMO KELIAS — TAI KELIAS Į ABSOLIUTŲ DESPOTIZMĄ

Arogantiškai apsisprendęs neigti Dievą, ateistas stengiasi uoliai “apaštalauti”, t.y. kuo daugiau žmonių laimėti ateizmui. Psichologiškai galima tai suprasti. Ateizmas, Dievą paneigdamas, tuo pačiu veiksmu iškelia save aukščiau už Dievą ir užima Dievo sostą visatoje. Kaip galima tokį psichologišką nusiteikimą išaiškinti? Visos tikrovės pagrindinis dėsnis yra toks: joks sutvėrimas negali būti neutralus visos būties šaltiniui. Jis tą šaltinį arba priima, arba atmeta. “Kas ne su manim, tas prieš mane, ir kas su manim nerenka, tas barsto”. Tai labai svarbus Jėzaus žodis. Negyvoji gamta, visi jos elementai, klauso Kūrėjo įstatymų ir tuo būdu teikia jam šlovę. Protingieji sutvėrimai juo labiau negali išsilaikyti neutralūs tam visos būties šaltiniui. Žmogus yra laisvas. Jis gali savąjį dievybės ilgesį užslopinti, pakreipti kita kryptimi nuo Dievo, bet gali ir jį pamilti, arba neapkęsti. Ta neapykanta, kaip ir meilė, negali užsidaryti vien savyje. Kaip meilė kuria Dievo mylėtojų bendruomenę, taip neapykanta kuria Dievą neapkenčiančių bendruomenes. Meilė ir neapykanta yra dinamiškai, metafiziškai susijusios tikrovės. Dievą tikrai pamilęs žmogus tampa jo apaštalu. Jis dalijasi su kitais savo tikėjimo tikrumu ir Dievo meile, nes nori jam ir kitus laimėti.

Priešingai, bet panašiai elgiasi Dievo neapkenčias žmogus. Jis tampa apaštališku jo priešu. Jis skleidžia savo abejones, neigimus, išlieja savo pagiežą. Todėl ateizmas gimdo ateistus, kaip šventieji — šventuosius. Kaip Dievo žmonės gimdo kitus Dievo žmones, taip ir velnias gimdo velnius.

Būtų neteisinga sakyti, kad ateistams nerūpi žmogaus dvasia, kokia ji bebūtų. Jie nuolat apeliuoja į protą, bet tas jų proto ir tiesų šaukimasis yra suklastotas nei dau-

giau, nei mažiau, kaip masėms skirta propaganda protams užtemdyti. Ateistai nesinaudoja evidencija (aiškumu), o tik pustiesėmis ir net tikromis neteisybėmis.

Ateizmas prasidėjo netiesa, jog Dievo negali būti. Kodėl? Todėl, kad jo buvimas grasintų žmogui būti. Jo visažinojimas paneigtų žmogaus protą. Jo laisvė sunaikintų žmogaus laisvę. Šitaip ateizmas gimsta ir tarpsta, tik puldamas žmogaus protą visokiais neteisingais prasimanymais. Pakanka Šv. Rašto liudijimų tai tiesai patvirtinti. Šėtono užmojis įsigalėti danguje be Dievo pasibaigė pragaros vergija be valdžios, be dangaus ir be Dievo. O pasilikę ištikimos dvasios laimėjo ir dangų, ir Dievo artumą. Tiesa yra ta: tarnaudamas Dievui, žmogus tikrai viešpatauja. Tai patvirtina ir žmogaus nupuolimo drama. Šėtonui buvo aišku, jog Dievas myli žmogų. Kadangi jis myli, tai šėtonas jo neapkenčia. Todėl jis gudriai žmoniją užatakavo ir jos galvoje-Adome smogė Dievui ir visiems, kas jį myli. Vėl ta pati taktika: melo tironija, suvedžiojimas melo propaganda: “Jūs tapsite kaip dievai, nes pažinsite ir gera, ir blogą”.

Iš savo nekaltumo aukštumų, iš laisvės atsispirti nesiliaujantiems nedorumo puolimams žmogus įkrito į nuodėmės duobę. Tą pačią šiurpią pamoką randame tiek šventojoje, tiek pasaulietiškoje istorijoje. Kas tik kėsina į Dievą, tas kėsina ir į save. Dievą neigias ateistas nužemina pats save. Keldamas save aukščiau už Dievą, nuskęsta giliau už gyvuosius ir negyvuosius kūrinius. Išsilaisvindamas iš Dievo, žmogus pavergia pats save sutvėrimams. Absoliutus bedieviškasis humanizmas yra tiesiausias kelias į absoliutų despotizmą. Atsisakymas paklusti Dievui garantuoja žmogui tikrai prarasti laisvę, nes jį brutaliai pavergs visiška anarchija ar kitas iškilęs tironas. Šėtonišką ateizmo prigimtį suprasime tik tada, kai praregėsime, jog paneigti Dievą nėra vien tik jam pasipriešinti, tariant aiškų “ne”. Dievą neigti yra savotiškas mėgavi-

masis jo neapkęsti, šventvagiškas nedoras apsisprendimas jungti žmones į pastovią neapykantos bendruomenę, kurios tikslas — ištempti Dievą iš žmonių širdžių.

Vakarų pasaulio liberalai ateistai gerai žino, kad nevaldoma, lengvabūdiška, nevaržoma laisvė veda į socialinį chaosą. Jie to nenori. Bet jie negali šauktis malonaus dieviško absoliučių moralinių vertybių šaltinio savo sekėjams įtikinti išmintingai, su saiku naudotis savo laisve. Todėl jiemsbelieka griebtis išorinės prievartos šėlstančioms aistrų bangoms nuraminti, kad jos nekenktų kitiems bendruomenės nariams. Tokios žmonių susikurtos valdymo kontrolės ir yra vieša bei slapta policija, kariuomenė, kalėjimai, trėmimai, koncentracijų stovyklos, prievartos sunkieji darbai ir žudynės užsispyrusių neklaužadų. Čia priklauso ir partijų leidžiami įstatymai, kuriami savotiški papročiai ir mados. Šiuo metu daugumos nuomonė ir elgesys stipriausiai riboja laisvės akiračių užmojus. Bet istorija liudija, kad tokios dirbtinės policinės ir politinės kontrolės tiek tevertos ir tiek tepajėgia suvaldyti žmogaus aistras ir despotiškus savivaliavimus, kiek voratinčiai prabėgantį šerną. Ant tokių pagrindų statomos dorovinės vertybės stovi tartum ant lakaus žmonių nuomonių smėlio.

Daugumos mėgstamiems dalykams atiduodamoji pirmenybė yra dviašmenis kardas. Ji gali būti konstruktyvi, bet gali būti ir destruktivi tiek paskiro žmogaus, tiek visuomenės gyvenimui. Sodomos ir Gomoros miestiečių populiariausi sekso pomėgiai pasibaigė jų sunaikinimu. Vokietijos nacių populiarė rasiinė dorovė siekė sunaikinti žydų tautą. Masių užgaidomis, modernųjų laikų “dvasios reikalavimais, vietos nepasitoviomis aplinkybėmis besiremiančiai dorovei visada gresia pavojus užgniaužti laisvę. Taip dažnai atsitinka moralinio puvi-mo laikotarpiams, kai viskas payra moralinio reliatyvizmo doktrinoje. Tada jau nebelieka galiojančio, jokių laiko audrų nepaliečiamo

tribunolo, pajėgaus atsispirti tironų gundymams, kurio galėtų šauktis ateistai savo teisėms apginti.

Ateizmo pradinė tragedija glūdi tiesos krizėje. Jis paneigė absoliučią būti ir gėrį, sudievinio žmogų. Tokios filosofijos įtakoje ateistai tapo reliatyvizmo aukomis. Jie yra bejėgiai garantuoti tikrąjį žmogišką pajėgumą, tiesą, taiką, gerovę, saugumą ir laisvę. Lygiai taip, kaip yra tiesa, kad egzistuoja Dievas — paskutinis pylimas sulaukyti klaidingoms ideologinėms pretenzijoms, taip ir absoliutus nepažeidžiamas teisingumas yra tame pačiame Dieve paskutinis pylimas sulaukyti šėlstantį neribotą laisvumą.

Absoliučiu Dievo teisingumu paremta dorovė padeda žmonėms savo gyvenimu liudyti tą tiesą ir teisingumą, nes jie yra įsitikinę, kad tiesa ir teisingumas tikrai egzistuoja ir kad jie pagaliau nugalės, nors tuo tarpu ir tenka kentėti po tironų padu. O kai bandoma statyti dorovę ant metafizinio reliatyvumo, ant totalinės valstybės tironijos, ant į piktadarybes linkusių masių, ant įsigalėjusios propagandos spaudimo ir ant populiarus smukimo, tai jokie ateistų samprotavimai neįstengs sukurti drausmingos visuomenės. Pakanka panagrinėti mūsų laikų tragišką istoriją, jei norima pamatyti, jog tai yra skaudi tiesa.

Vakarų pasaulio abejingumas absurdiškoms nacių, fašistų ir komunistų idėjoms bei šlykščiausiems nusikaltimams ir milijonams negimusių kūdikių skerdikams priskirtinas Vakarų civilizacijos atsipalaidavimui nuo Dievo. O daugelio tų, kurie dar save laiko krikščionimis, tikėjimą nusilpnino moralinis reliatyvizmas. Jie pasidarė nejautrūs dideliems nusikaltimams. Tik pagalvokime apie šaltakraujiškas skerdynes milijonų nekaltų, dar negimusių kūdikių! Toks tikinčiųjų nepajėgumas priešintis raudonajam absoliutizmui netiesiogiai padeda laikytis ir net plisti ateistiniam humanizmui.

KUR DINGO VELNIAI

NINA GAILIŪNIENĖ

Augant ir gyvenant Lietuvoje, ir norėdamas negalėjai išvengti velnių. Ilgai žiemos vakarais šeimyna susėsdavo vakaroti. Moterys verpė, mezgė kojines. Vyrai vijo pančius, virves, dirbo klumpes, taisė ūkio padargus. Tie darbai nereikalavo didelės atidos. Buvo galima kalbėti. Ir kalbos sukosi apie vaiduoklius. O vaiduoklių Lietuvos kaime buvo ne mažiau, kaip Anglijos senose pilyse.

Vaiduoklių būta dviejų rūšių: „dūšėlės be vietos“ ir velniai. „Dūšėlės“ nebuvo niekam pavojingos. Ir jų buvo lengva atsikratyti. Užprašei mišias, sukalbėjai rožančių ar davei išmaldas jų intencija, ir mirusieji daugiau nesilankė.

Kas kita su velniais. Jie ne vieną girtuoklį, grįžtantį iš turgaus, ar bernus, einančius iš vakaruškų, pavedžiodavo po plynės, pelkes ar miško šunkelius. Kitą dieną nukamuotieji negalėdavo suprasti, kaip jie galėjo visą naktį klaidžioti taip gerai pažįstamoje apylinkėje. Kodėl velniai neužkabindavo blaiviųjų? Ogi todėl, kad tie žinojo, kaip lengva nuo nelabųjų apsiginti: velnias bijo

kryžiaus ir švento vandens. Įkaušę girtuokliai to neprisimindavo.

Blogiau, jei kur nelabasis apsigyvendavo namuose ir kasnakt neleisdavo šeimynai ramiai miegoti. Reikėdavo kviesti kunigą, kad pašventintų namus ir atkalbėtų egzorcizmo maldas.

Tie būti ar nebūti pasakojimai gavėnios metu pavirsdavo į gąsdinančią tikrovę. Kiekvienas geras kunigas jausdavo ganytojišką pareigą kuo daugiau tikinčiųjų atvesti prie atgailos. Na, ir piešdavo grafiškai, kas laukia užkietėjusių nusidėjėlių pragare. Didele vaizduote pamokslininkai nepasižymėjo, bet buvo gana atvesti vieną kitą prie klausyklos bent vieną kartą metuose. Dabar pamokslininkai, kalbėdami apie velnius, kankinančius savo aukas pragare, galėtų pasimokyti iš Fr. Andrew M. Greeley romano „Angels of September“. Deja, pamokos nereikalingos, nes šiandien kunigai nekalba apie velnius.

Prieš dvejus metus kun. Vytautas Pikturna pasakė pamokslą apie velnius, bet, prieš pradėdamas kalbėti, padarė pastabą, kad šiais laikais beveik reikia atsiprašyti, pasirinkus pamokslui tokią temą. Taip yra neįprasta.

Kur dingo velniai, kad apie juos mūsų bažnyčiose daugiau nekalbama? Yra trys galimybės: viena, gal jų visai nebuvo; antra, gal buvo, bet išnyko; trečia, gal jie nusidangino pas kitų tikybų tikinčiuosius...

Pirma, jeigu velnių visai nebuvo, tai reiškia, kad jie priklauso tai pačiai kategorijai, kaip Kalėdų senelis ir raganos. Kalėdų senelis minimas tik per Kalėdas. Raganos per „Halloween“. O kadangi velniai nesurišti su jokia švente, tai jie ir neminimi.

Antra, o gal įvyko, ką Lietuvos kaimo pokštininkai seniai pranašavo. Jie sakydavo, kad davatkos ir velniai išnyks, nes tos dvi

Ateistams reikėtų pasimokyti iš vieno Dostojevskio romano herojaus, kuris po savo šlykščiai žiaurių darbų prisipažįsta: „Pradėjęs su neribota laisve, atsidūriau neribotame despotizme“ („Revoliucijos katekizmas“).

Istorija liudija, kad jeigu žmogus tapo Dievu, tai milijonai padaromi įkalintais vergais, įbaugintais automatais, iššudytais lavonais. O prancūzų rašytojas Gabriel Marcei dar taikliai pridėjo: „Visuomenė paverčiama termitų kolonija“.

(Pasinaudota V.P. Miceli, S.J., knyga „The Gods of Atheism“)

grupės yra vienalytės. Nėra davatkinų ir nėra velnienių...

Nežinia, kaip yra Lietuvoje. Čia davatkos tikrai išnyko. Mat nėra senų ir labai pamaldžių. Yra lietuvių, įkopusių į aštuntąją dešimtį, kurie dar vis neleidžia savo anūkams jų vadinti seneliu ar senele, nes nori būti jauni... Kiti to paties amžiaus neperneša “senior citizen” pavadinimo.

O laiko nėra bažnyčiai ir ilgoms maldoms, nes reikia gyventi... Kai 97 metų vyras vedė 89 metų moterį, tai džiūgavo ne tik karšinių namai, kur “jaunavedžiai” gyvena, bet visas miestelis todėl, kad “pora eina su gyvenimu”. Teisingiau būtų pasakyti — važiuoja. Mat “jaunoji” jau vargiai paeina dėl silpnų kojų, o “jaunasis” — dėl silpnos širdies. Todėl kasdien tenka “jaunavedžiams” išspręsti klausimą, kuris sėdės kėdėje (wheelchair), o kuris stums... kad “suspėtų eiti su gyvenimu”...

Belieka trečia galimybė. Velniai paliko katalikus ir nusikraustė pas kitų denominacijų krikščionis. Kaip kitaip išaiškinsi tą keistą fenomeną? Pas mus tyła, o kitatikiai ir jų dvasininkai nuolat kalba apie pagundas. Jie maldauja Dievą, kad jis per savo Sūnaus kančią ir kraują apsaugotų nuo piktosios dvasios pinklių. Kodėl kitatikiai taip bijo piktųjų dvasių veiklos, lengva suprasti. Jie kasdien skaito Šventraštį, o jame niekas neabejoja piktųjų dvasių buvimu ir nesityčioja iš jų silpnumo.

Priešingai. Apaštalas šv. Petras savo laiške liepia tikinčiuosius budėti, nes “jūsų priešas velnias, kaip riaumojantis liūtas, slankioja aplinkui, tykodamas praryti”... (1 Pt 5,8).

Šv. Paulius nepasitenkina vien išpėjimu. Jis nurodo ginklus, kuriais apsiginklavę tikintieji gali apsiginti nuo piktųjų dvasių. “Apsiginkluokite visais ginklais, kad galėtumėte išsilaikyti prieš velnio klastas. Mes grumiamės ne su krauju ir kūnu (t.y. mūsų pačių prigimtimi, N.G.), bet su kunigaikštystėmis, valdžiomis, šių tamsybių pasaulio valdovais ir dvasinėmis blogio jėgomis dan-

gaus aukštumose” (Ef 6, 11-12). Iš Šv. Pauliaus išskaičiuotų ginklų svarbiausi yra Dievo žodis ir malda. Tais ginklais kaip tik buvo apsiginklavęs Kristus, kai jis buvo velnio gundomas dykumoje. Kiekvieną pagundą Kristus atrėmė žodžiais iš Šv. Rašto.

Kad Kristus buvo Dievo Sūnus, pirmasis pažino velnias, ne apaštalai. “Ko reikia iš manęs tau, Jėzau, Aukščiausiojo Dievo Sūnau?! Maldauju nekankink manęs!” (Lk 8, 28). Taip šaukė velnias, kai Jėzus jį rengėsi išvartyti iš apsėstojo.

Jeigu velnias, gerai pažindamas dievišką Kristaus prigimtį, išdrįso jį gundyti, tai ką bekalbėti apie žmogų, kurio prigimtis yra gimtosios nuodėmės sužalota ir išmintis labai ribota. Deja, šių laikų žmogus, apakintas savo laimėjimais ne tik žemėje, bet ir erdvėse, nenori ir girdėti apie tokią logiką. Kaip gali jo norus ir veiksmus įtaigauti kokios nematomos dvasios?! Jis jaučiasi esąs savo norų ir veiksmų viešpats: “Aš darau, kas man patinka”...

Viskas būtų gerai, jeigu savo norų ir veiksmų viešpats nepavirstų į tų pačių veiksmų vergą. Tokių šiais laikais yra daugybė. Spauda nuolat mini “compulsive drinkers, eaters, drug users, liars, shoplifters, child molesters, pornographers, rapists, killers” ir t.t. Tikra velnio litanija...

Anot vysk. Fulton J. Sheen, nė vienas tokių neužgimė. Jų veiksmai pasidarė “compulsive” todėl, kad, turėdami kokią silpnybę, nevengė progų tą nuodėmingą palinkimą patenkinti.

Buvusi Marijos regėtoja Fatimoje, sesuo Liucija, rašo vienam kunigui: “Gaila, kad tiek daug asmenų leidžiasi užlieti velniškai srovei, nusiaubusiai pasaulį, ir pasidaro akli iki tokio laipsnio, kad neįstengia matyti klaidų! Pagrindinė klaida yra, kad jie apleido maldą, nutolo nuo Dievo, o be Dievo nieko nėra. Velnias yra labai gudrus ir ieško silpnų vietų mums užpulti. Jeigu mes nesistengsime stropiai iš Dievo pasisemti stiprybės, mes pulsime, nes pasaulis yra labai apgaulingas,

o mes esame silpni. Tiktai Dievo stiprybė gali mus atlaikyti ant kojų!”

Dar 1957 metais seselė Liucija pasakė kun. Fuentes: “Švenčiausioji Mergelė man pasakė, kad velnias rengiasi pradėti žūt-būtinę kovą prieš Mergelę... ir kad jis žino, kas labiausiai įžeidžia Dievą ir kas jam padės kuo daugiausiai laimėti sielų trumpiausiu laiku. Jo didžiausios pastangos sutelktos lai-mėti Dievui konsekruotas sielas, nes šitokiu būdu jis lengviau pasigriebs sielas tikinčiųjų, likusių be vadovų...”

Tie Marijos žodžiai, pasakyti Liucijai prieš 30 metų, išsipildė. Katalikų dvasininkija nustojo kalbėti apie velnio pragaištingą veiklą žemėje. Pasinaudodamas tylą, velnias įsigijo nemaža pasekėjų. Kiek yra velnio garbintojų visame pasaulyje, tikros statistikos nėra. Amerikoje jų priskaitoma iki 25.000. Tiek pat yra Europoje. Šiame krašte yra dvi satanistų bažnyčios: “The Church of Satan” ir “The Temple of Set”. Abidvi turi tax-exempt statusą, kaip ir visos bažnyčios. Kodėl ne? Jos turi savo dvasininkus, savo bibliją, juodąsias mišias ir nemaža tikinčiųjų...

Kas matė praėjusią žiemą Geraldo dokumentinę TV programą, žino, kokie yra baisūs velnio garbinimo rezultatai. Prasideda su niekinimu visko, kas yra surišta su Kristumi, kryžiumi, Eucharistija, mišių auka ir baigiasi ne tik gyvulių ritualiniu aukojimu velniui, bet ir žmonių. Toje TV programoje buvo dvi moterys, buvusios satanistės. Jos prisipažino, kad, pagimdžiusios kūdikius, juos atidavė ritualistiniam aukojimui. Tokias moteris satanistai vadina “breeders”, lyg jos būtų ne žmonės, o veislinės karvės ar kumelės... Taip pat Geraldo turėjo pasikalbėjimą su dviem jaunuoliais kalėjime. Vienas jų nužudė savo tėvą, kitas — motiną velnio įtakoje.

Kalifornijos policijos departamentas mano, kad 95% dingusių mažų vaikų atsiduria pas satanistus. Mat jų įsitikinimu, juo nekaltesnė auka, tuo labiau patenkintas vel-

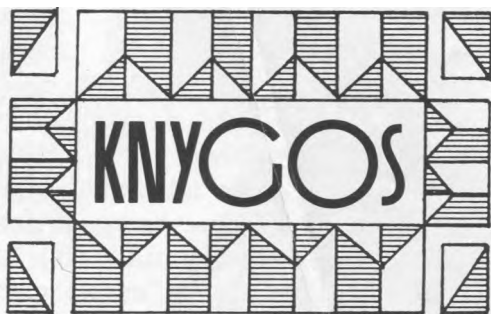

Koplytėlė Šakėnų kapinėse Kuršėnų raj
O. Pajedaitės nuotr. 1978

nias. O kas yra nekaltesnis, kaip kūdikis ar mažas vaikas? Nusikaltimai, surišti su velnio garbinimu, virsta epidemija, sako policija.

Satanistai yra veiklūs. Jie stengiasi kuo daugiausiai užverbuoti jaunimo. “National Information Network”, glaudžiai dirbęs su policija, mano, kad apie 30% ar 40% High School studentų JAV ir Kanadoje yra satanistų ar kitų panašių grupių nariai.

Charles Baudelaire teisingai pasakė: “Protingiausias velnio triukas yra įtikinti,

Nauja knygelė vaikams

Alė Rūta

Algirdas Gustaitis. ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS. Nutikimai Lietuvos kaime. V. dalis. Sodininkai. Iliustracijos dail. Ilonos Brazdžionienės (Daliaus atminimui). Išleido JAV LB Švietimo taryba 1988 m.

Spauda jaunam skaitytojui turi būti išvaizdi. Šios knygelės dailininkė Ilona Brazdžionienė tai suprato: viršelis ryškus, geltona ir juoda spalva, su sugroteskintais vaikiškos fantazijos piešiniais. Pirmame viršelio psl.: Taksiukas neša įsikandęs medelį sodinimui, sekdamas Algį Trakį, o virš jų galvų šakose čiulba padidinti paukščiai tarp labai padidintų lapų ir obuolių. Paskutiniame viršelio psl.: Baigėsi diena; vaisių krepšelis.

Trisdešimtį knygelės puslapių taip pat užpildo piešiniai: Algis su kastuvu ir Šleivys su grėbliu, įvairūs sodo medžiai, vaikas ir šuniukas stebi medžio kamienu bėgančią skruzdę, abu jie už bausmę atsiduria po žeme.

kad jis neegzistuoja”. Velniui pasisekė. Popiežius Paulius VI buvo kritikuojamas ir pajuokiamas, kaip senoviškas ir atsilikęs nuo mokslo pažangos, už skelbimą, kad velnias yra ir aktyviai veikia pasaulyje žmonių pražūčiai...

Kad ir pavėluotai, bet katalikų dvasininkija atsipeikės ir pabus iš miego. Kardinolas Ratzhinger jau priminė 1985 metais išleistame ‘THE REPORT ON THE FAITH’, kad velnias tebėra “alive and well in modern society”.

O tekstas? Realūs nupiešti vaizdai, aprašinėjimai neva jauno žmogaus kalba. Kaimo sodo vaizdai, įvairių gyvūnų garsai. Kai Algis skiepija antrą medelį, abu su šuniuku ima grimzti gilyn. Po žemėmis juos Medžių Dvasia kaltina, kad jie pjausto medelius. Vėliau jie išteisinami.

Knygelės kalba taisyklinga. Skaitant paaiškinimus, bus vaikui įdomu.

Atsiųsta paminėti

- Stasys Maziliauskas. LIETUVIŲ KELIAS KRIKŠČIONYBĖN. Istorinė apžvalga. Išleido Amberland Publishing Company ir Lituaniistikos tyrimo ir studijų centras 1989 m. Pirmajame virš. puslapyje: pal. Jurgio Matulaičio portretas (dail. Juozo Zailsko); ketvirtajame virš. puslapyje: autoriaus portretas (dail. Stasės Smalinskienės). Nors čia aprašytieji istoriniai faktai ir krikščionybės kelias Lietuvon daugeliui jau bus žinomi iš kitų istorinių veikalų, bet autoriaus jie labai įdomiai ir sklandžiai aprašyti. Malonu skaityti. Knygoje 311 puslapių, yra ir iliustracijų. Kaina 10 dol. Gaunama pas platintojus.

- Aleksandras Merkelis. DIDYSIS VARPININKAS VINCAS KUDIRKA. Jo asmuo ir gyvento laikotarpio paveikslas. Išleido Akademiniio skautų sąjūdžio Vydūno jaunimo fondas 1989 m. Čikagoje. Kieti viršeliai, 416 psl., nemaža iliustracijų, kaina 15 dol. Knygoje aptariama Vinco Kudirkos gyvenimas, literatūriniai bei muzikiniai veikalai ir visuomeninė veikla.

- Anatolijus Kairys. KRIKŠTO VANDUO. Lietuvos krikšto trilogija. Išleido Lietuvių istorijos draugija 1989 m. Čikagoje. 277 psl., kaina 10 dol. Iliustracijos — dail. Magdalenos Stankūnienės. Šioje knygoje yra trys dramos: Kardas ir krikštas (3 veiksmi), Jogaila ir Vytautas (3 veiksmi), Krikšto vanduo (5 veiksmi). Ši paskutinė drama buvo premijuota 1987 m. Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komiteto paskelbtame konkurse.

- Stasys Dalius. SVEČIOSE ŠALYSE. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1989 m. Čikagoje. 310 psl., kaina 9 dol. Tai įvairių kelionių prisiminimai, kuriuos autorius pradeda su “Laiškų lietuviams” organizuota kelione į Australiją 1984 m., paskui aprašo savo keliones po įvairius Europos kraštus,

tolimuosius Rytus, Pietų Ameriką ir pagaliau — kelionė aplink pasaulį per 60 valandų, įdomu pasiskaityti.

- Antanina Garmutė. **AŽUOLŲ RANDAI.** Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plose. Redagavo kun. Pr. Gaida. Technškai spausdinimui paruošė Vyt. Balčiūnas. Išleido “Tėviškės žiburiai” 1989 m. Toronte. 127 psl., kaina nepažymėta. Be abejo, tai įdomūs, nors ir liūdni, Sibiro tremtinių gyvenimo aprašymai, pagyvinti nuotraukomis.

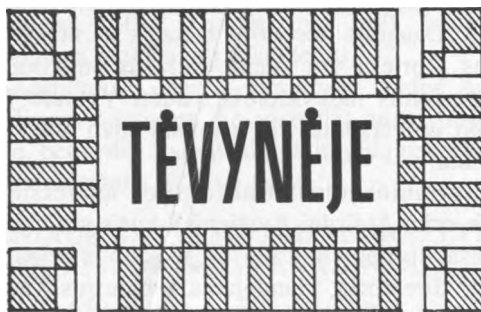
- Algirdas Titus Antanaitis. **ANTRAS KAIMAS.** Veidai ir tekstai. Išleido Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla 1989 m. Čikagoje. Redakcinė komisija: Eugenijus Butėnas, Vida Gilvydienė, Edvardas Tuskenis, Algirdas Titus Antanaitis (knygos sudarytojas). Viršelis — dail. Vinco Luko. Techninis redaktorius — Petras Aleksa. Spausdino M. Morkūno spaustuvė. 448 psl., kaina 20 dol. Knygoje išspausdinti jau per 25 metus įvairių vietovių žiūrovus juokinantys mūsų kasdieninio gyvenimo vaizdeliai. Labai daug Antro kaimo aktorių nuotraukų.

- **METMENYS.** Kūryba ir analizė. Nr. 57. Redaguoja Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, PA 17013. Techninė redaktorė Henrieta Vepštienė. Administracija: Aleksas Vaškelis, 3113 W. Vina dėl Mar Blvd., St. Petersburg Beach, FL 33706. Leidžia AM & M Publications dukart per metus. Atskiro numerio kaina — 8 dol. Metinė prenumerata — 15 dol.

- **LITUANUS.** Vol. 35, No. 4. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Redakcijos ir administracijos adresas: Litanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913.

- **Į LAISVĘ.** Rezistencinės minties ir politikos žurnalas. Nr. 106/143. Redakcija: J. Baužys, 9124 Sandpiper Ct., Orland Park, IL 60462. Administracija: J. Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

- **ŠVIETIMO GAIRĖS.** Lietuviškojo ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai. Nr. 44. Leidžia JAV LB Švietimo taryba. Redaktorius ir administratorius — Juozas Plačas, 3206 W. 65th Pl., Chicago, IL 60629. Išėina 3 kartus per metus. Prenumerata — 5 dol.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

PIRMASIS UŽSIENIO MOKSLININKAS PRADĖJĘS DIRBTI ATKURTAME UNIVERSITETE

Į antropologijos paskaitas Kauno Vytauto Didžiojo universitete stengiasi patekti labai daug studentų. Mat paskaitas skaito mūsų tautietis iš JAV, Illinojaus universiteto profesorius Arvydas Žygas.

Dar šiais mokslo metais skaityti paskaitų Vytauto Didžiojo universitete atvažiuos lietuviai iš JAV, Australijos, Kanados ir kitų šalių. Jau žinoma, kad tolesnę antropologijos kurso dalį “Individas ir kultūra” dėstys žymi šios srities specialistė, Kalifornijos universiteto profesorė Liucija Baškauskaitė. Įvadinį gamtos pažinimo kursą dėstyti pakviestas profesorius Martynas Yčas, filosofiją — Pietų Karolinos universiteto profesorius Kęstutis Skrupskelis ir australietis Vytautas Daniela, ekonomiką — Naujosios Anglijos koledžo profesorius Rimas Kalvaitis, apskaitą — kanadietis profesorius Henris Dauderis, mūsų tautietė iš JAV Milda Danytė dėstys anglų kalbą. Įdomu pažymėti, kad marksizmo pagrindus dėstys Indijanos universiteto profesorius Julius Šmulskštys, o religijotyrą — Grigaliaus universiteto profesorius monsinjoras Vytautas Kazlauskas.

Suprantama, neseniai atkurta aukštoji mokykla dar nėra tokia turtinga, kad mokslininkams už darbą galėtų atlyginti taip, kaip

- **PIRMIEJI ŽINGSNIAI.** Kr. Donelaičio li-tuanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. Nr. 1(20). Redaguoja Vida Brazaitytė ir Rima Polikaitytė. Leidžiamas tris kartus per metus.

jiems mokama už paskaitas užsienio universitetuose. Daugelis dėstytojų metams ar net keletams į priekį yra sudarę sutartis su kitomis aukštosiomis mokyklomis, padėti Vytauto Didžiojo universitetui jie atvyksta savo atostogų sąskaita.

Tarpininkaujant Kalifornijos universiteto profesoriui Algirdui Avižieniui, kuris yra vienas iš Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centro direktorių, planuojama gambiaus Kauno universiteto studentus pasiųsti gilinti studijas į JAV, Kanadą ir kitas šalis. (Tiesa)

LAPKRIČIO SINOIKIJA

Pasibaigus pirmajai religijos filosofijos ir bažnytinės muzikos savaitėi, sekmadienį po pamaldų Vilniaus Aušros vartuose, kur vyko Švenčiausios Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos globos atleidai, išklausę jo Eminencijos kardinolo Vincento Sladkevičiaus pamokslą, Sinoikijos dalyviai susirinko į Kompozitorių namus apibendrinti studijų savaitę.

Sinoikijos mokslinės programos komiteto narys, kompozitorių sąjungos muzikologų sekcijos pirmininkas Jurgis Dvarionas kalbėjo, kad religijos filosofijos ir bažnytinės muzikos studijų savaitėje — Marijampolėje, Kaune ir Vilniuje skaitytos paskaitos, pranešimai, muzikos valandos — sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą. Tokias savaites, Lapkričio sinoikijas, nutarta rengti kiekvienais metais tuojau po Vėlinių, plėsti jų geografiją, be filosofų, muzikologų, dvasininkų, kviesti ir dailininkus, architektus, rašytojus, organizuoti ne tik bažnytinės muzikos valandas, bet ir bažnytinės dailės parodas, religinės poezijos vakarus. Sudaryta religijos filosofijos ir bažnytinio meno centro steigimo iniciatyvinė grupė. Daug buvo kalbama ir apie būtinybę atkurti, sugrąžinti į Lietuvą šiuo metu Romoje esančią Lietuvių katalikų mokslo akademiją. Tos nuomonės yra ir akademijos pirmininkas, popiežiškojo Grigaliaus universiteto profesorius Antanas Liuima.

Studijų savaitės pranešimai bus išleisti lietuvių ir anglų kalbomis.

Daktaras Nikolaus Haimer iš Vienos sakė, kad devynios dienos Lietuvoje — konferencijos, intelektualūs pokalbiai, koncertai, asmeninės pažintys, atskleidė jam iki šiol nežinomą kontinentą, kurio vardas — Lietuva. Dabar jo tikslas

šį kontinentą priartinti prie Austrijos. Tai padaryti jis mano, kad nebus sunku. Jam padės Vienos radijas, kur jis pats dirba.

Kun. Kęstutis Trimakas iš Čikagos sako, kad grįžęs į JAV, jis bus lyg apaštalas ir skleis tarp draugų tai, ką jis matė, girdėjo, ir kitais metais, į kitą Lapkričio sinoikiją atvyks jų daugiau. Jis ruošis iš anksto.

Kunigas Vaclovas Aliulis sako, kad susirinkę į Lapkričio sinoikiją žmonės išsiskirstė, ir kitų gal visai nesusitikime. Bet radome jungtį, radome bendrų vertybių, ir tai svarbiausia. Juk Sinoikijos prasmė ir yra sujungti filosofiją, religiją bei meną ir tuo tarnauti pilnavertės asmenybės ugdymui. Mūsų Sinoikija siejasi su šventumo sąvoka. Mes buvome laimingi, suvokdami šventumą, kaip didžiausią brangenybę. (Tiesa)

110 METŲ SUKAKTIS

Sukanka 110 metų, kai gimė žymus lietuvių kalbininkas Kazimieras Būga. Šiai datai paminėti lapkričio 3 dieną Mokslininkų rūmuose buvo surengtas vakaras.

Lietuvių kalba buvo didžioji Kazimiero Būgos gyvenimo meilė. Dar prieš susipažindamas su žinomu lietuvių kalbos tyrinėtoju Kazimieru Jauniumi, jis jau rinko ir užrašinėjo lietuviškus žodžius, savarankiškai studijavo lingvistinę literatūrą. Baigęs Peterburgo universitetą, kur mokėsi pas žymius to meto kalbotyros specialistus, po kelerių darbo metų Permės universitete profesorius K. Būga grįžo į Lietuvą, parsiveždamas keturis pūdus smulkiai prirašytų kortelių. Nuo jų ir prasidėjo dabartinio Akademinio lietuvių kalbos žodyno leidyba.

K. Būga buvo reto darbštumo, talentingas mokslininkas. Jis pradėjo rengti ir mažesnę Bendrinės kalbos žodyną. Paliko kartotekas dar keliems žodynams. Tyrinėjo lietuvių kalbos ryšius su kitomis kalbomis, asmenvardžius ir vietovardžius, gilinosi į istorines gramatikos studijas. (Tiesa)

SUSITARĖ DĖL TIKYBOS DĖSTYMO

Lietuvos liaudies švietimo ministras H. Zabulis ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas V. Sladkevičius susitarė dėl tikybos dėstymo mokyklose ir šį susitarimą patvirtino savo parašais.

Naujoji disciplina bus dėstoma, pageidaujant mokinių tėvams ar globėjams. Jų pareiškimai pateikiami parapijų vadovams, kurie ir steigs parapijines tikybos dėstymo mokyklas. Patalpos šioms mokykloms bus skiriamos bendrojo lavinimo ar kt. mokyklose. Tikybos mokymui vadovaus ir skirs dėstytojus Vyskupų konferencija. (Komj. tiesa)

DOKUMENTINIS FILMAS

Kino dokumentininkas Edmundas Zubavičius Lietuvos kino studijoje baigė kurti pilnametražinį dokumentinį pasakojimą "Dar syki Lietuva". Filme parodomi vienerių metų įvykiai Lietuvoje, pradedant 1988 metų rugpjūčio 23 dienos mitingu, kuriame pirmą kartą viešai pasmerktas Molotovo-Ribentropo sandėris, ir baigiant šių metų rugpjūčio 23-įją, kai buvo surengta Baltijos kelio akcija. (Komj. tiesa)

BLAIVYBĖS DRAUGIJOS LAUREATAI

Paskelbti Lietuvos blaivybės draugijos Vyskupo Motiejaus Valančiaus grožinės literatūros ir publicistikos 1989 metų konkurso laureatai.

Po praėjusių metų laureato R. Granausko (apysaka "Gyvenimas po klevu") šiemet didelio dėmesio susilaukė Klaipėdos dramos teatro pastatytas spektaklis "Žemaičių piemu". Dramaturgui Kaziui Sajai už veikalą "Žemaičių piemu" paskirta pirmoji premija (1000 rublių).

Gausėnis publicistikos žanro derlius. Pirmoji premija (450 rublių) teko vyskupui Antanui Vaičiui už jo pamokslą — literatūrinį esė "Pasakyta garsiai, pasakyta tai, ką reikėjo pasakyti", išspausdintą "Blaivybės aušros" laikraštyje. Trimis antrosiomis premijomis (po 250 rublių) pažymėti gydytojo narkologo Algirdo Mikalkevičiaus, kultūros-švietimo darbuotojo Alfonso Čekauskio, sociologo Stanislovo Šinkūno; keturiomis trečiosiomis (po 150 rublių) — aktoriaus Česlovo Stonio, žurnalisto Arnoldo Čaikovskio, sociologo Vytauto Žemgilio, filosofo Algirdo Gaižučio kūrybiniai darbai. (Tiesa)

UŽSIENIO KALBŲ KURSUOSE

Užsienio kalbų kursuose Vilniuje šiemet mokytis anglų, vokiečių, prancūzų kalbų priimtas 1461 klausytojas. Grupės moko 26 etatiniai

ir tiek pat dėstytojų valandininkų. Populiariausia — anglų kalba. Jos mokosi 800 žmonių. Daugiausia moksleivių ir studentų.

Antplūdis į kursus, direktorės Vidos Asanavičienės nuomone, ne vien dėl noro išmokti kalbų, bet ir dėl atsiradusių galimybių pakeliauti po užsienio šalis. (Komj. tiesa)

VILNIAUS GATVĖMS JAU SUGRAŽINTI SENIEJI ISTORINIAI PAVADINIMAI

Arti 650 gatvių ir gatvelių raizgo Vilniaus senamiestį ir naujuosius rajonus. Šių gatvių pavadinimai įvairiausi: nuo asmenybių, įvykių ir vietovardžių. Pagal kompleksinį gatvėvardžių gražinimo planą, 27 Vilniaus gatvėms jau sugražinti senieji istoriniai pavadinimai. Šiandien nei vilniečių, nei sostinės svečių nestebina Vasario 16-osios, Aušros Vartų, Kalvarijų, Vilniaus Pilies, Didžiosios, Barboros Radvilaitės, Stiklių, Katedros gatvės. (Komj. tiesa)

ŠVENTOS DVASIOS (DOMININKONŲ) BAŽNYČIA VILNIUJE

"Katalikų pasaulyje" kun. Edvardas Rydzikas rašo, kad vienos iš gražiausių Vilniaus Šventosios Dvasios bažnyčios istorijos pradžia siekia XIV a. pirmąją pusę. Manoma, kad pirmoji, medinė bažnytėlė šioje vietoje buvo pastatyta 1323-aisiais, Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino valdymo metais. 1408 m. jos vietoje Vytautas Didysis pastatė didesnę mūrinę bažnyčią, kuri po kelių dešimčių metų buvo padidinta. Iki XVI a. Šventosios Dvasios bažnyčia — parapijinė. 1501 m. Aleksandras Jogailaitis bažnyčią pastatė ir atidavė vienuoliams dominikonams. Šalia bažnyčios buvo įkurtas vienuolynas. Bažnyčia kelis kartus sudegė. Po 1748 m. ir 1749 m. gaisrų beliko tik sienos. Dominikonų atstatyta bažnyčia — vėlyvojo baroko stiliaus. 1848 m. carinė valdžia uždarė prie bažnyčios esantį vienuolyną. Bažnyčia vėl perėjo parapijos žinion. Vienuolyno patalpose įrengtame kalėjime buvo kalinti pagrindinės studentų draugijos filaretų nariai ir 1863-1864 metų sukilimo dalyviai (tarp jų ir dabar palaimintuoju paskelbtas Juozas Kalinauskas bei jo bendrapavardis — bet ne giminė — Kostas Kalinauskas).

Bažnyčioje — 16 altorių, vieninteliai Lietuvoje išlikę XVIII a. vargonai, keliasdešimt

vertingų paveikslų (XVI-XX a. pr.). Po bažnyčia dideli dviejų aukštų požemiai, kuriuose palaidoti XVIII a. mirę vienuoliai ir pasauliečiai.

SENOSIOS MEDINĖS LIAUDIES ARCHITEKTŪROS STATINIAI

Kretingos rajone iš 43 saugomų liaudies architektūros statinių jau prarasta 19. Devynios trobos buvo statytos XVIII a. Išliko dar unikalių XVII-XVIII a. statinių, piliakalnių ir senkapių. Didžiausia nuoskauda dėl sugriuvusių, supuvusių trobų, klojimų, klėčių. Viskas nepaprastai vertinga.

Liūdna XVII a. Žutautų kaimo sodybos istorija. Šen bei ten tebestovintys padargai, storkamieniai medžiai liudija, kad čia būta ir gyventa žmogaus. Sugriuvę, sulūžę, dilgėlėmis ir varnalėšais apaugę pastatai yra niekieno. Čia jau tebestovi tik troba ir klėtis. Trobos lubos žemos, anga tebėra tokia, kokia buvo, labai žema. 1808 metų saugoma metrika parodyti svečiams. Daug tokių sodybų kretingiškiai yra išvežę į Rumšiškės. Nebėra ten vietos. Reikėtų čia bent kelias sodybėles palikti.

Jakštaičiuose sodybos išlikusios taip, kaip stovėjo. Užmetęs akį, nieko ypatingo nepastebėsi. Tradicinė vieta tarp miškų, nei čia kokia gatvė, nei kelias. Be tvarkos išsimėtęs žemaičių kaimas. Trobesių pastogės pačios nuostabiausios. Neįkainojami muziejai. Čia viskas: ir klumpės, ir naginės, ir medinės lėkštės, užgavėnių kaukės. (Komj. tiesa)

VEIKŠNIAI MENA BIRŽIŠKAS

Vieksniečiai didžiuojasi, kad išugdė Lietuvai daug žymių žmonių: tarp jų trys broliai Biržiškos — literatūros ir krašto istorikas Mykolas, bibliografas Vaclovas, matematikas Viktoras. Senesnio amžiaus vieksniškiai geru žodžiu mini ir jų tėvą daktarą Antaną Biržišką, palaidotą Vieksnių kapinėse. Mokytojo A. Gedvilo iniciatyva atsirado paroda, pavadinta "Biržiškos (po 45-erių nutylėjimo metų)". Apie jų nuveiktus darbus ilgai buvo tylėta, jų knygos saugotos paprastam skaitytojui neprieinamuose specialiuose fonduose. Tautinis atgimimas leido vėl prabilti apie mūsų kraštui nusipelnčius žmones. Kraštotyrininkai apie Biržišką surado ir nemaža autentiškos medžiagos — laiškų, nuotraukų, užrašė žmonių prisiminimus.

Vieksniuose dar tebestovi namas, kuriame gyveno Biržiškos. Galbūt iš jo ilgainiui bus iškeltos čia gyvenančios šeimos, namas suremontuotas ir taps brolių Biržiškų memorialiniu muziejumi. (Tiesa)

KAUNE, KARO MUZIEJAUS SODELYJE, ATSTATOMAS PAMINKLAS

Lietuvos kultūros fondo Kauno tarybos iniciatyva lapkričio 23 dieną Kaune, Karo muziejaus sodelyje, pradėti paminklo Žuvusiems už Lietuvos laisvę ir Nežinomo kareivio kapo atstatymo darbai. Ligi pat šios dienos žmonės vis pateikia duomenis apie paminklo griovimo aplinkybes, žinias apie tai, kur nukeliavo autentiškos paminklo detalės, bet duomenų vis dar nepakanka. (Tiesa)

BUS STEIGIAMI NACIONALINIAI PARKAI

Lietuvos Ministrų Taryba nutarė įsteigti Lietuvos kompleksinėje gamtos apsaugos schemoje numatytus nacionalinius parkus: Dzūkijos ir Žemaitijos — 1990 metų antrame pusmetyje, Nemuno kilpų (Punios) ir Trakų — 1991 metų pirmame pusmetyje reorganizuoti Kuršių Nerijos landšaftinį draustinį bei kitus jo padalinius į Neringos nacionalinį parką, o 1991 metų pirmame pusmetyje — patikslinti Aukštaitijos nacionalinio parko ribas. (Tiesa)

DU BĖGLIAI

Neretai milicija fiksuoja ir tokius įvykius, kurie nesupykdo, o kelia nuostabą. Štai lapkričio 9 dieną iš Šiaulių nežinoma kryptimi išvyko du dvylikamečiai draugai. Ruošėsi nuplaukti į Turkiją. Turėjo žemėlapi, meškerę ir pinigų. Kijeve pritrūko pinigų ir drąsos, tad paskambino tėvams. Gerai, kad viskas baigėsi laimingai. Neretai tokie nuotykių ieškotojai tampa nusikaltėlių aukomis. (Tiesa)

VADAKTĖLIŲ BAŽNYČYJOJE

Vadaktėlių bažnyčioje kadaise dirbusio Vaižganto garbei Naujamiesčio klebonas Jonas Jurgaitis atlaikė šv. mišias. Iš Vadaktėlių pėsčiomis visi patraukė į Ustronės vieniemi. Čia Vaižganto gimimo 120-metinių proga pasodino 120 liepų alėją. (Ten pat)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Keli kalbos klausimai

Paskutiniuoju metu keli skaitytojai prašė šiame skyriuje atsakyti į jų klausimus:

1. Kaip geriau sakyti: gavau laišką iš, ar gavau laišką nuo?

2. Kuo skiriasi *jubiliejus* nuo *sukakties*, *jubilias* nuo *sukaktuvinininko*?

3. Kaip geriau sakyti: *sekančią* savaitę, ar *ateinančią* savaitę?

4. Kaip lietuviškai vadinti pyragą, vokiškai vadinamą *Baumkuchen*? Vieni jį vadina *ragoliu*, kiti *raguočiu*.

Nors į kai kuriuos Čia paminėtus klausimus rastumėte atsakymus pereituose „Laiškų lietuviams“ numeriuose arba J. Vaišnio knygoje „Praktinė lietuvių kalbos vartoseną“ (Chicago, 1985 m.), bet į juos čia dar kartą trumpai atsakysime.

1. Galime sakyti ir vienaip, ir kitaip: *Gavau laišką iš pono Jonaičio*, arba: *Gavau laišką nuo pono Jonaičio*.

2. Šių dviejų žodžių reikšmė yra maždaug ta pati, tik *jubiliejus* yra lyg „iškilmingesnis“ už *sukaktį*. Jubiliejumi dažniau yra vadinamos 25-erių, 50-ties, 75-erių metų sukaktys.

3. Iš pradžių Jonas Jablonskis žodį *sekančias* be jokių sąlygų vijo iš lietuvių kalbos, bet vėliau, atrodo, sutiko, kad jis būtų vartojamas vietoj *ateinantis* arba toks, kuris eina po ko nors. Jis taisydavo posakius: *sekančią kartą*, *sekančią dieną*, *sekančiais metais* ir pan. Dabar kalbininkai šiais atvejais leidžia vartoti žodį *sekančias*. Tačiau joku būdu jis nevartotinas reikšme „šis, toks“ (prieš kokį nors išvardijimą). Pvz.: *Į*

valdybą buvo išrinkti sekančias (= šie) asmenys, kurie pareigomis pasiskirstė sekančiais (= taip, tokiu būdu). Mes skaitome sekančius (= šiuos) laikraščius. Buvo priimti sekančias (= šie, tokie) nutarimai. Ordinais buvo apdovanoti sekančias (= šie) skautai. Buvo sudaryta sekančios (= tokios) sudėties komisija. Šį tikslą bus galima pasiekti sekančiomis (= tokiomis) priemonėmis.

Tad galima sakyti ir *sekančią* savaitę, ir *ateinančią* savaitę. Dar yra kalbininkų, kurie ir dabar labiau linksta į *ateinančią* savaitę.

4. Lietuvoje dabar tam pyragui pavadinti vartojami du žodžiai: *šakotis* ir *raguotis*. Jie abudu yra tinkami, tik visiškai netinkamas yra *ragolis*. Jis įėjo į mūsų vartoseną per nesusipratimą. Kai kurie, išgirdę žodį *raguotis*, pradėjo vartoti panašų žodį *ragolis*. Rytų Aukštaitijoje raguoliu vadinamas toks blynas, kuris nieko bendra neturi su „baumkuchenu“.

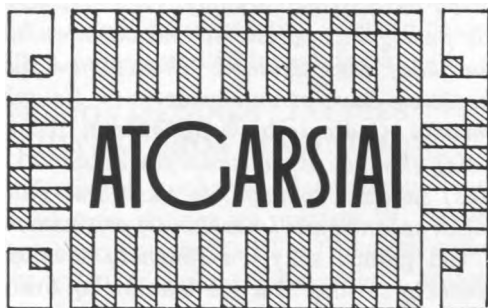
O iš kur yra kilę tie du žodžiai *šakotis* ir *raguotis*? Mat tas pyragas yra panašus į medį su šakomis, užtat labai tinka jį vadinti *šakočiu*. Kitiems tos šakos primena ragus, dėl to jį vadina *raguočiu*. Kaip minėjome, abudu pavadinimai yra geri, bet vis dėlto gal geresnis yra *šakotis*, kuris ir Lietuvoje plačiau vartojamas. Juk „baumkuchenas“ yra sudėtas iš dviejų žodžių: „Baum“ — medis ir „Kuchen“ — pyragas. Tai lyg būtų „pyraginis medis“. Užtat nuo to medžio „šakų“ ir tas pyragas gavo vardą *šakotis*.

■ Karkaziškių bažnyčia, nuo 1965 m. uždaryta ir stovėjusi tuščia, dabar grąžinta katalikams.

■ Apie Lietuvių katalikų mokslo akademiją platų jos pirmininko prof. A. Luimos pranešimą, ypač apie jos sugrįžimą į Lietuvą, išspausdino per du puslapius Vilniuje leidžiamas „Gimtas kraštas“ gruodžio 6 d.

■ Telšių vyskupo kankino Pr. Ramanausko šv. mišių taurę ir korporalą Viktoras Petkus slapstė kalinamas ir atgabeno į Vilniaus katedrą. Tai liturginės vertybės, kurias vysk. Ramanauskas naudojo, slapta aukodamas šv. mišias, kai buvo kalinamas.

■ Tiuringijos evangelikų liuteronų vyskupas Verneris Leichas kvietė tikinčiuosius atgaivinti šventą pagarbą Marijai.

☛ Pastebėjau, kad "Laiškai lietuviams" pabrango net 50%, tai žymiai daugiau negu visos infliacijos" JAV ir Kanadoje. Siunčiu prenumeratą dvejiems metams.

J. Andriukaitis

✓ Taip, "Laiškai lietuviams" pabrango, gal staiga per daug. Bet mes nekėlėme prenumeratos jau nuo 1986 metų, o per tą laiką tiek JAV, tiek Kanados doleris žymiai sumenkėjo. Šiais metais prenumeratą pakėlėme penkiais doleriais, kad ilgesnį laiką nereikėtų kelti, nes žmonėms labai nepatogu, kai per dažnai prenumerata "kilnojama". Štai ir dabar, jau keli mėnesiai vis skelbėme, kad nuo 1990 metų pradžios prenumerata bus 15 dol., bet kai kurie dar vis atsiunčia po 10 dol. Neskaito skelbimų.

Administracija

☛ Labai malonu, kad jūs pageidaujate išgirsti skaitytojų nuomonę ir pageidavimus. Noriu pasidžiaugti, kad "Laiškai lietuviams" praturtėjo Šv. Rašto straipsniais. Tai tikras dvasinis penas, kurio mes taip trokštame. Mūsų kunigai ragina vežti Šv. Raštą į Lietuvą, bet nėra kas ji paaiškinti, kas su juo daugiau supažindintų žmones. Juk žmonėms ne viskas suprantama, kyla visokių abejojimų, tad laukiame ir daugiau tokių straipsnių, iš kurių galėtume labiau pažinti ir suprasti Šv. Raštą.

S. Gataveckas

☛ Vien dėl kalbos puošnumo verta jūsų žurnalą skaityti.

J.B. Laučka

☛ Nuoširdus ačiū už jūsų ledžiamą žurnalą, tokį įdomų ir turiningą. Prašau siuntinėti ir toliau.

A. Mikšienė

☛ Gavęs "Laiškus lietuviams", perskaitau vienu pradėjimu. Jo turiniu esu labai patenkintas.

J. Adomaitis

☛ Mes nenorime jūsų žurnalo, nes jame skleidžiate liberalizmą, kuris yra prieš katalikų tikėjimą.

D. Kazlauskas

✓ Kai kartais skaitytojai keletą metų neatsilygina už siuntinėjamą žurnalą, kai susidaro jau didesnė suma ir kai prašoma atsilyginti, kartais atsako tokiu ar panašiu laišku, kurį čia įdėjome.

Administracija

■ Ukrainiečių kardinolas Miroslavas Liubavičius paskelbė, kad prieš lemtingus 1946 m. įvykius ukrainiečių katalikams priklausė daugiau kaip 4.000 bažnyčių ir koplyčių. Šiuo metu Sovietų Sąjungoje yra apie 4,5 milijonai Rytų apeigų katalikų. Jiems vadovauja 10 vyskupų.

■ Kaišiadorių vyskupijoje 71 parapija neturi savo kunigo.

■ Gudijoje yra daugiau kaip 100 katalikų bažnyčių ir apie 60 kunigų. Paskutinis apaštališkas administratorius Gudijoje buvo Bolelavo Sloskans, paskirtas 1926 m., bet jau sekančiais metais ištremtas iš Sovietų Sąjungos. Mirė 1981 m. tremtyje, Belgijoje. 1989 m. paskirtas Minsko vyskupas Tadeusz Kondrusiewicz, gimęs Gudijoje, studijavęs matematiką ir architektūrą Gardine ir Leningrade, dirbęs architektu Vilniuje, įstojęs į Kauno kunigų seminariją, kurią baigė 1988 m., gaudamas bažnytinės teisės daktaro laipsnį. Naujose pareigose darbuojasi apaštalinio administratoriaus titulu. Jam pavesta rūpintis ir Volgos vokiečiais, kurių vyskupas Aleksandras Chira mirė 1983 m., Maskvos nepripažįstamas vokiečių vyskupu.

Algiukas mėgo smuiku groti. Jam pradėjus groti, šuo pradėdavo staugti.

— Algi, — sako tėvas, — ar tu negalėtum ką nors groti, ko tas šuo nemoka akompanuoti?

Iš Maskvos čekų dvasinei vadovybei atėjo raštas, kad jie pakeistų Šv. Vito katedros vardą į Šv. Leonido.

— Kas buvo tas šventasis Leonidas? — pasiteiravo čekai.

— Nežinote? Tai mūsų šviesusis draugas Leonidas Brežnevas, — atrėžė rusai.

— Gerai. Atsiųskite to šventojo relikvijas, ir mes su didžiausiu džiaugsmu pakeisime katedros vardą, — atsakė čekai.

— Ar jūsų mokykloje yra problemų su narkotikais? — klausė berniukas gretimos mokyklos mergaitė.

— Jokių problemų mes neturime, — atsakė mergaitė, — aš galiu jų gauti, kada tik noriu.

Tikybos mokytojas klausia berniuką, ar jų šeimoje meldžiamasi prieš pietus.

— Mums nereikia melstis, — atsako berniukas, — nes mūsų mama yra gera virėja.

Psichiatras nori ištirti pacientą. Jis klausia:

— Jei aš tau nupjausiu vieną ausį, ar tu matysi?

— Matysiu.

— O jei nupjausiu abi ausis, ar matysi?

— Ne.

— Kodėl?

— Kepurė užsmuks ant akių.

Į mokyklą atėjęs politrukas nori patikrinti mokinių susipratimą. Jis klausia vieną mokinį:

— Kas yra tavo tikrasis tėvas?

— Stalinas! — visai negalvodamas atrėžia berniukas.

— O tavo motina?

— Sovietų Sąjunga!

— Kuo tu norėtum būti, kai užaugsis?

— Našlaičiu!

■ TRUMPAI ■ IŠ ■ VISUR ■

20 d. ši Religijų taryba turėjo savo pirmą posėdį Budapešte, kur yra jos centras.

■ Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimas numatomas Vilniuje 1991 m.

■ Maskvoje, kaip skelbia JAV rusų laikraštis "Novoje Russkoje Slovo", nuo rugsėjo mėnesio veikia šešios sekmadieninės mokyklos, kuriose mokoma religijos.

■ Vilniaus katedroje aukotos Bernelių kalėdinės mišios buvo skirtos ir transliacijai į Vakarų Vokietiją. Vietoj pamokslo — Lietuvos vyskupų ganytojiškas laiškas Kalėdų proga. Amerikoje tas šv. mišias stebėti tebuvo galima tik per satelitą, per kabelio televiziją.

■ Trans World Radio gavo leidimą Sovietų Sąjungoje įkurti religinės radijo programos centrą.

■ Maskvoje grąžinta tikintiesiems ukrainiečių katalikų bažnyčia.

■ Vengrijoje pereiną vasarą buvo sudaryta Religijų taryba, kad galėtų turėti balsą valstybiniam gyvenime. Ji susdeda iš tikybų vyriausių vadovų, o jos pirmininkas yra premjeras. Spalio

■ Lietuvos ateitininkų atkūrimo suvažiavimas įvyko 1989 m. lapkričio mėn. Vilniuje, Lietuvos moksleivių rūmuose, prie kurių buvo iškabintas didžiulis plakatas: “Dievas yra meilė”. Rengėjai tikėjosi 350 dalyvių, o suvažiavio 900. Apie 60% dalyvių — moksleiviai, buvo ir būrelis studentų, daug jaunų mokytojų, kunigų. Iš JAV buvo nuskridęs ateitininkų vadas Juozas Polikaitis. Veiklos gairės nustatyti sudaryta komisija iš Lietuvos ir užsienio veikėjų. Pavasarį įvyks suvažiavimas, kuriame bus priimti perredaguoti statutai. Lietuvos ateitininkų federacija veiks sąjungomis. Vadovaus pirmininkas prof. Arvydas Žygas. Suvažiavimas buvo gerai organizuotas ir turiningas.

■ JAV-se jėzuitų programa religinėmis temomis duodama katalikų televizijoje ir kitose stotyse. Ji pavadinta “Jesuit Journal”.

■ Rusų stačiatikių oficialus atstovas aplankė popiežių lapkričio 27 d. ir tarėsi dėl Ukrainos katalikų Bažnyčios teisių grąžinimo. Su popiežiumi tarėsi metropolitas Juvenalis. Ukrainos katalikų Bažnyčia buvo prievarta įjungta į stačiatikių Bažnyčią. Šie pasitarimai tai buvo paruošimas kelio popiežiaus su Gorbačiovu susitikimui.

■ JAV senato vadai George Mitchel ir Robert Dole kreipėsi į Gorbačiovą, prieš jam atvykstant į Romą, prašydami, kad Ukrainos katalikų Bažnyčiai būtų grąžintas legalus statusas.

■ Ukrainos pietinėje dalyje trijuose miestuose demonstravo tūkstančiai žmonių, reikalaudami, kad būtų legalizuota Ukrainos katalikų Bažnyčia, kurios veikimą buvo uždraudęs Stalinas. Demonstracijos vyko prieš Gorbačiovo kelionę į Romą.

■ Sovietų Sąjungos prezidentas, komunistų partijos generalinis sekretorius M. Gorbačiovas, gruodžio 1 d. nuvykęs į Vatikaną, turėjo pasitarimą su popiežiumi Jonu Paulium II. Jie kalbėjosi bibliotekos salėj 75 minutes. Savo pareiškime Gorbačiovas prizadėjo religinę laisvę, pranešė, kad bus sudaryti diplomatiniai santykiai su Vatikanu ir kad popiežius yra kviečiamas aplankyti Sovietų Sąjungos šalis.

■ Šv. Kazimiero kolegijos ūkyje-vasarvietėje Tivoly, Italijoje, veikia vadinamos seselės

Fatimietės, kurios ten sudarė savo provinciją. Jas prieš 25 metus įsteigė kun. M. Valiukevičius. Jų sukaktis buvo paminėta Kastelgandolfe rugp. 25 d. su Šv. Tėvu koncelebruojant kun. M. Valiukevičiui ir prel. Alg. Bartkui, dalyvaujant ir seselėms.

■ Kun. P. Stravinsko ir ses. Onos Mikailaitės pastangomis paruošta 39 psl. brošiūra lietuvių ir anglų kalbomis apie lietuviškas vienuolijas, kad būtų palengvintas pasirinkimas stojantiems.

■ Motinos Marijos Kaupaitės, Šv. Kazimiero seserų įsteigėjos, byla, siekiant jai palaimintosios ir šventumo pripažinimo, vedama Čikagoje. Renkami duomenys. Kard. Bernardinas postulatoriumi paskyrė kun. J. Kuzinską, sudarytas 10 asmenų tribunolas, kuris tirs Kaupaitės gyvenimo istoriją ir šventumo įrodymus. Baigti rinkti duomenys bus įteikti Vatikano komisijai spręsti. Visas tas darbas užims ilgesnį laiką.

■ Naujais kunigais dar gegužės mėnesį įšventinti lietuviai: Matthew Yankauskas Niujorke (buvęs vargoninkas) ir salezietis kun. Paulius Alejūnas.

■ Popiežius atsilankiusiam Gorbačiovui padovanojo menišką mozaiką — Kristaus atvaizdą. Raišai padovanojo perlų rožinį. Gorbačiovas popiežiui — du toms Kijevo psalmių iš 13 ir 14 amžiaus. Mozaikoje Jėzus laiko Evangelijos knygą su lotynišku įrašu: “Aš esu Kelias, Tiesa ir Gyvenimas. Kas tiki mane, gyvens per amžius”.

■ Sovietų Sąjungoje, kaip skelbia vakarų agentūros, iš 286 milijonų gyventojų maždaug pusė priklauso kokiai nors Bažnyčiai. Stačiatikių esą 50-60 milijonų, musulmonų 40-50 milijonų, katalikų — 10 mil., žydų — 1,8 mil., budistų — 665.000, liuteronų-evangelikų — maždaug 1,5 mil.

■ Istorikas Vincas Liulevičius, 16-kos veikalų autorius, mirė Čikagoje lapkričio 21 d. Buvo Pasaulio Lietuvių archyvo įkūrėjas, Lietuvos istorijos draugijos steigėjas, skautų, ateitininkų, pavasarininkų veikėjas, uolus patriotiškos, katalikiškos ideologijos atstovas. Palaidotas Lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse.

Juoz. Pr.

“Laiškų lietuviams” sukaktis ir konkursas

Ateinančių metų vasario mėnesį sueina lygiai 40 metų nuo “Laiškų lietuviams” pasirodymo. Ši sukaktis bus paminėta metinėje šventėje balandžio 22 d., per Atvelykį. Skelbiame ir ateinančių metų konkursą. Tai bus jau 31-asis konkursas. Tiek suaugusieji, tiek jaunimas galės rinktis kurią nors iš šių temų:

1. Tikėjimo ir lietuviybės įtaka mano gyvenimui.
2. Mūsų šeimų pagrindinės problemos.
3. Ko aš pasigendu lietuvių spaudoje.
4. Moters vieta Bažnyčioje ir visuomenėje.
5. Kokią įtaką padarė mūsų lietuviškai veiklai glaudesni ryšiai su Lietuva.

Konkursas baigiasi kovo mėn 1 d. Tiek suaugusiems, tiek jaunimui skiriamos 5 premijos: I — 200 dol., II — 150 dol., III — 100 dol., IV — 75 dol., V — 50 dol.

Straipsniai turi būti tokie, kad tiktų spausdinti “Laiškuose lietuviams”. Jaunimo rašiniai turi būti bent 2-3 mašinėlė rašytų puslapių. Prie straipsnio turi būti pažymėta, kad jis skiriamas jaunimo konkursui. Suaugusiųjų rašiniai turėtų būti bent 4-6 mašinėlė rašytų puslapių.

Autoriai pasirašo slapyvardžiu, o į atskirą vokelį įdeda savo tikrąją pavardę, adresą ir telefoną.

Jau maža laiko teliko iki konkurso pabaigos; nelaukite paskutinių dienų, tuoj rašykite ir siųskite redakcijai.

Nuoširdi padėka “Laiškų lietuviams” rėmėjams

150 dol. aukojo L. Normantas.

75 dol. aukojo V. Petkus.

Po 25 dol. aukojo: O. Vileniškienė, J. Miečius, A. Šležas, P.A. Raulinaitis, kun. V. Pavalkis, E. Jokubkienė.

Po 20 dol. aukojo: M. Genčius, S. Giedrimas, J. Žitkus, A. Aviža.

Po 15 dol aukojo: J. Vaineikis, S. Paketuris, V. Valentinas, Alg. Kazlauskas, A. Lauraitis, kun. V. Dabušis, V. Šoliūnas, Pr. Janulis, V. Chainas, V. Rapšys, D. Jakas, V. Miliauskas.

11 dol. aukojo A. Budreckas.

Po 10 dol. aukojo: S. Vaišvilienė, J. Daunoras, K. Stasiūnienė, M. Bajoraitienė, J. Adomaitis, Z. Didžbalienė, M. Venckus, J. Butikas, O. Garūnienė, S. Jautokaitė, Aid. Lesevičius, VI. Siliūnienė, J. Leiberis, B. Jakniūnienė, P. Naudžiuvienė, J. Rugys, A. Baleišis, L. Baltrušaitienė, A. Valavičius, V. Sodeika, F. Putrius, M. Biknaitis, J. Siaurusaitis, L. Skrebutėnas, M. Mackienė, P. Jokubauskienė, O. Jagėla, V. Kupcikevičius, M. Krasausakas, K. Linkus, K. Jankūnas, G. Juškėnas.

“Laiškų lietuviams” ekskursija

Iki šiol jau esame suorganizavę daug ekskursijų į įvairius kraštus. Esame aplankę žymiausias Marijos šventoves: Liurdą, Fatimą, Gvadalupe. Dabar pasiryžome aplankyti Marijos šventoves Lietuvoje: Aušros Vartus, Šiluvą, Žemaičių Kalvariją, taip pat Kryžių kalną ir kitas mums brangias vietas. Grįždami vienai kitai dienai sustotume Medjugorje, Jugoslavijoje. Ši ekskursija numatoma rugsėjo mėn. pradžioje, tęstusi apie dvi savaites. Plačiau informuosime kitame numeryje.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.